

~~N^o~~
3603.

H. Laakmann'i raamatukogu.

N° 324.

See raamat maksab föidetud
.....kop. Kes raamatu ära rikub
ehk kautab peab tema täit hinda
ära tasuma.

A 3603

159 ~~463~~

Pühha

10

joulo laupäwa õhto,

ehf.

Anton se waene laps.

Üks armas jut.

H. Laakmanni
tükk k. kingit. 1816

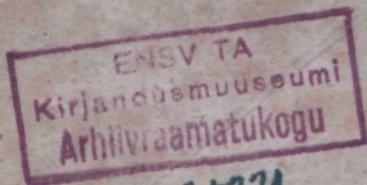
Tarto lünnas 1844.

Trükkitud H. Laakmanni kirjadega ja temma
füllsõ ninf warraga.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet,
daß die gesetzliche Zahl Exemplare der Censurcomität
übergeben werde.

Dorpat, d. 9. Septbr. 1844.

Censor Sahmen.

25321

Esimesenne peatük.

Joulo laul.

Pühha joulo laupäwa öhtul käis se waene Anton, üks armas kahheksa aastane poisikenne, weel eddasi möda lummitand teed. Sel waesel poisikesel ollid temma ärmatand juksed ühhe musta öllise kühbaraga kaetud mis temmale weel nullifest suwest olli ülle jänud, ja ta palled punnetasid möllemad kängest külmast. Temma olli soldati modi rietes ja olli temmal üks tulli punnane Hussari kampsullikenne selgas. Parremas käes olli temmal üks tuggew krep, ja selgas kandis temma ühte reisi-kimpo, kus sees kii temma hea warra olli. Ugga ta olli rõmus ja murreta, ja temmal olli sest tallifest illust ümberringi ja neisi lummetand pöfastest ja pudest tee äres süddamelik rõöm. Siis läks päike tulli punnaselt loja. Ja kii kõrrekesed ja oksad elkisid kui punnased tulle kibbenet, ja ka need liggidal männi-metsa puu ladwad läikisid öhtu punnas kulla karwalissed.

Anton mötles siina küllasse, mis teine pool metsa olli, weel ilma sure waewata joudwad, ja läks julgeste ja süddamelikkult siina paksu, pimmeda metsa sisse. Temma lodas seal küllas enneselle head joulo pühhad sada; sest

temma olli kuulnud, et need tallopojad seal pidid noukad ja armolissed ollema. Aggata polnud weel ühte werend tundi aega käinud, siis eksis ta õige tee peält ärra, ja läks ikka süggawemale selle pakso, pärrato mägglise metsa sisse. Ta piddi peakeselt allati läbbi süggawa lumme astuma, ja mitto kord waus ta hopis nende aukude sisse, mis lummega ollid näggematta kinni kaetud. D tulli peäle ja tousis ka weel üks kange külm tuul. Pilwed katsid taewast, ja kustuatasid kiki tähhekeisi, mis läbbi pimmeda männi-õkste weel paisisid. Mi sai siis kot-pimmedaks ja affas weel ueste pakuste lund sabbama.

Se waene poisikenne ei leidnud ennam ommast teest ühtegi jälge, ja ei teadnud ennam kus pole eddasi woi taggasi miinna. Wässiunud sest pikkast eksitusse käigist ei joudnud temma ennam eddasi miinna. Temma jäi seisma, wärrises külma perrast, ja affas halledaste nutma. Ta panni omma reisi kimpow lumme peäle mahha, langes siina kõrwa põlwile, wöttis kübbarat peast ärra, tõstis ommad külmaast kangeks jänud käed taewa pole ja pallus ärdaste nuttes: „Oh sa armas Issa taewas! Oh ärra lasse mind siin üksikus metsas külma kätte ärra furra. Wata, ma ollen jo üks waene laps, ja mul polle jo ennam isfa ei ka emma. Mul polle ennam muid keddagi kui agga Sinna. Agga sinna olled jo kiki waeste laste isfa! Oh ärra lasse mind ärra-

külmetada; heida armo omma waese lapse peäle. Täanna on jo se õ millal Sinno poeg selle ilmale sündis. Temma pärrast kule minno pallumist. Oh, ärra lasse selsammal ööl, kui kif se ilm ennast ülle selle jummalikko lapse sündimisse römustap, mind waest poisikest siin üksikus metsas mitte ärra suira." Ta panni omma wässiinud pead omma poisikesse kimpopeäle, ja õhkas ja nuttis kibbedaste!

Agga kula — siis kulis übbe korraga, kõrwalt kõrgest alla, ni kui armsad kandle heält, ja üks immelik illus laulo heäl toufis ni et paed sest wasto kõllisid. Selle poisikesse melest olli ni, kui olles ta Jummalala pühha inglid kuulnud laulma. Temma toufis ülles, kulas ja panni käed risti kokko. Tuul olli ärra waigistand, ni et ükski kõrrelenne ennam ei liikunud. Ütle matta illus olli se laulo heäl sel õsel seäl süggawas waikises metsas. Rääud kulis ta selgeste need sannad: „Olle julge iggas häddas, Sest wata omma armsad poega on Jummal sinnule ärrapeästjaks andnud! Temma peäle loda, ja wötta süddat, Mis pahha on, teep temma jälle heaks; Ta armastap sind kui omma ello.

Rääud jäi jälle wait, kui et agga weel maddal kandle heäl järrele ellises. Sel waejel Antonil sai sest üks immelik tundwinne ta süddamesse. Oh, ütles temma, sedda tundsid wist need karjatsed ka Petlemmas ommas süddames, kui nemmad seäl sel pühha ööl

sedda taewa laulo kuulsid; ka minna tahhan jälle neste süddat wötta ja römüs olla. Töeste saab siin liggi head rahwast ellama, kes mind wasta wöttawad; sest ma lodan, et nemmad ingli wifil üksi ni illufaste ei laula, waid et neil ka ni söbbralik meel on, kui neil inglidel. Temma wöttis omma kimpokest ja läks siina lingo otsa — selle kohha pole kust ta sedda armsad laulo heält kulis tulles. Ta olli wahhest mönda sammo läbbi pösaste läinud, siis paistis temmale üks elle tulle walgus wasto, mis jälle kohhe ärra kaddus, nattuke aja pärrast jälle paistis, siis jälle mõnneks silma pilguks ärra kaddus, ja siis jälle elle daminne paistis, ja sedda wifil wahheldas. Unton läks nüüd röömsaste eddasi, ja sai ühhe maja jure, mis üksikult metsae seisis. Temma kopyutas kaks, kolm kord ukse külge; temma kulis ka kül mitto röömsad heält seäl majas, agga ükski ei wastand temmale. Nüüd katsus ta sedda ust lahti tehha, se olli agga linki peäl finni. Temma läks sisse, kobbis kaua seäl esfikus pimmedas ümber, ja otis sedda toa ust. Wimaks leidis ta sedda, teggi sedda lahti — ja jäi immetsemissegaga seisma. Üks elle walgus mitmest kindlest paistis temmale wasto. Temma melest olli ni, kui et ta olleks Parradisi, ehk lahtisse taewasse wa-tanud.

Toa nurkas, kahhe akne wahhel, olli üks wägga illus pilt kus peäle üks maa-koht olli ni selgeste malitud, kui et se olleks öiete kew-

wadesel ajal filmi ees nähha olnud — üks mägginne koht tõrge sammelledud kaljodega, rohkeliste männi-metstega, tallo majadega, lambo karjadega, kige nende karjatsega, ja ühhe pisikesse liinaga üllewel mäe otsas. Agga keskel sedda maa-kohta olli üks kaljo: auk — seal olli se laps Jesus nähha — pühha Maria — se armwäart Josep — need karjatsed kummardamas, ja üllewel lendasid inglid römüs. Se koggonona pilt wälkis immelikkult ilgades; nenda kui olleks sinna peäle arwamatta pakjo tähheteißi olnud külwatud, nenda kui lehhed ja rohhud kewwade ajal ilgawad, kui rohkeste on lastet peäle saddanud.

Need perre-rahwas ollid siina se lapse Jesusse sõime ümber ennast kofko koggonud. Ühhel pool istus se issa, ja temma põlwede wahhel seißis kannel; teisel pool istus emma sel olli se kige pissen laps süles. Kaks armsad lapselast, üks poisikenne ja üks tüdrukukenne, seißid möllematte wannematte wahhel, watasid waggaselt siina Dnisteggija sõime peäle ja tõstsid käsni ni samma ülles, kui need waggad karjatsed, kis sõime ees kummardasid. Nüüd mängis issa jälle kannelt, ja emma laulis omma armsa ingli heälega neid sannu seit laulust, mis Anton enne metsa oli kuuknud. Need kaks last laulsid omma penikesse, elleda heälega röömsaste, ja issa laulis Basji, ja mängis kandle peäl. — Remmid laulsid:

Wiis : Ku titus olgo iggawest.

So söime jures Jesufe!
 Ma seisan, oh mo ello!
 Ma tullen, kingin Sinnule,
 Mis Sinna annud mulle:
 Se on mo hing, waim, südda ka,
 Kif sedda wötta armoga
 Ja te So mele pärrast.

* * *

Sest enne kui ma sündisin,
 Sa sündsid õnneks mulle,
 Ka enne kui weel arwasin,
 Mind wötsid ommaks sulle,
 So käst mind weel polnud teind,
 Kui sinno südda noudma läind,
 Ka minno ommaks sada.

* * *

Mind kattis pimme surma õ,
 Sa päwaks mulle toudid,
 Oh päike! sa mo hingesse
 Suurt ello walgust süütsid
 Mis sedda kallist usso tulb
 Teind põllema mo hinges sult,
 Põymatta illus päike!

* * *

Kui minno südda saggeste
 Mo ihus kurb on, nuttab,
 Sa hüad mulle heldeste:
 So söbber abbiks töttab,
 Mis leinad sa mo wennike?
 Et olle rõmus järgeste,
 Ma maksan sinno wõllad.

* * *

Nüüd lodan ma mo peästia!
 Mis sa ei kela mulle,
 Sind hoida hinges lõpmaita
 Ja ifka jäda sulle:
 So söimeks wõtta wasto mind,
 Oh tulle, tulle, heida end
 Ja k.ik so rõmo fenna!

* * *

Mi alw kui ollen, mötlen kül:
 Kuis pean sind wasto wõtma?
 Ma ollen waene põrm ja muld,
 Sa keige asja loja!
 Sa süiski wägga helde meil,
 Sa ühtegi ei põlgand weel,
 Kui alw se ial olleks.

Anton seisis weel ifka lahti tehtud ukse ees, ja piddas ukse linki ühhes käes, ja kühbarat ja leppi teises.

Temma filmad ollid allati selle ilusa pilti peäle, Jesusse söimega, pöratud, ja lahtise suga kulas ta sedda laulo ja kandle mäangi heält. Ükski ei pannud tedda tähhele. Agga wimaks tundis se emma sedda külma, mis lahti tehtud uksest tuppä pugges, ja watas ukse pole: „Armas Summal, hüdis temma, kuidä se laps sel pimmedal ööl läbbi selle pakso metsa sija om sanud? Waene, waene poisikenne — sinna olled wistist ärra eksind!“ „Oh, ja, ütles Anton, minna eksin metsas ärra!“ Kik watafid nüüd ukse pole. Keil kahhel lapsel olli sedda eksinu poisikest süüdas mest halle, seisid agga nattuke woõrastates, et temma nendele woõras olli. Se emma

läks laps kae peäl temma jure, ja küsüs temmalt söbbralikkult: Kust sa siis olled, armas pissifenne, mis sinno nimmi on ja kis so wannemad on? „Oh sa armas Jummal, ütles Anton ja ta sinnised silmad ollid wet täis, mul pollegi enam koddo kofta. Minno nimmi on Anton Kroner. Minno issa on sojas otsa sanud ja mo emma on minnewal süggisel hädda ja murre perrast ärra surnud. Minna ollen siin maal koggoniste woõras ja ekfin ilmas ümber kui üks kadonud lambatallekenne.“ Temma akkas räkima kuida ta nüüd samma metsas sures häddas olnud, kuida ta seäl nende laulo kuulnud ja seddawisi teed nende maja jure leidnud. Ta tahtis weel eddasi räki, agga ta heäl jäi kinni, sest ta külmetas wägga. Sojas toas tundis ta sedda külma essiteks weel öiete. Ta wabbises külma perrast ni et ta ambad löggisesid.

„Oh sa waene Anton, ütles se emma, sinna ei sa jo külma pärrast enam räkida, ja nälginud ja wäsfind sa wist ka saad ollema. Panne omma kimpokest ärra, ja istu mahha; minna tahhan sulle soja leent anda, ja mis mul muudo weel õhto-sögist järrele jänud.“ Reed kaks last, Kristjan ja Katrina, wõtsid nüüd halleda melega temma kühbarat ja keppi ja sedda kimpokest ärra panna. Katrina panni kimpokest pinki peäle, Kristjan panni kühbarat siina peäle ja tugges keppi ühte nurka. Pärrast sedda wisid nemmad omma pissifest küllalist

laua jure. Se emma tõi leent ja üks suur tüf pühhade kofi ja fedetud plomi marju. Ja istus isse teisele pole laua jure, ja naeratas rõõmsaste, et Antonil söminne suu järrele olli. Agga need lapsed jäggasid temmale rohkeste ommast pühhade andidest — illusaid punnasid ounu, kuld-kollased pirnisid ja suri pählaid. Ka se pissike Lisa emma süüles andis emma kässo järrele omma pissikest purpuri, punnast ouna, mis ta ommas pissikeses käes piddas, ja kus häddalt ta pissikesed sõrmed ümber ullatasid.

Se soe leem tulli Antonile wägga heaks, ja se kaunis soe tubba kosotas tedda nüüd diete. Temma sai jälle terraseks ja rõõmsaks. „Agga mis teil seäl toa nurkas üks kallis illus asji on!“ alkas ta nüüd räkima. Ta olli jo sögi ajal ühte puhko siina ülles söime pole watanud. „Se on jo kewwade kest talwe ajal!“ ütles temma. „Ni suggust immelikko illusad asja polle ma weel ellades näinud. Ma pean sedda ommetegi liggimalt watama.“ Temma kargas siina, ja need kaks last läksid temma järrele. „Kas sa ka tead mis se kif tähhendap?“ küsis Katrina. „Muidogi et ma sedda tean, ütles Anton. Se tähhendap Jესusse sündimist. Agga mis se üks wägga illus, armas lapsokenne on! Temma palle näggo on ni illus walge ja punnane, kui lilled ja rosid. Ja kuidas ta silmad ilgawad, ja mis rõõmsaste ta naerab!“ „Agga se polle

mitte se pärris Jesu lapsote! ütles Katrina. Jesus polle nüüd mitte ennam laps; Lemma on jo ammo üüles taewa läiund." "Kül ma sedda tean, ütles Unton. Kas sa siis mötled et ma üks paggan ollen? Sedda on jo pea kaks tubhad aastad, et kui Jesus laps olli ja söimes maggas. Se kif siin on agga sedda wisi tehtud, et meie lapsed, figist selle läbbi parreminne arro same. Se seäl üllewel on, ma mötlen, se Petlemma lin. Eks polle ni?" Katrina fitis peäd nikkutes töeks. "Kas ja näed nüüd, ütles Unton, et ma kif tean! Ma polle mitte ni rummal, kui sa arwad."

Need lapsed naersid ja näitasid Untonile ka neid lige pissemid asjo mis seäl pilti peäl olli, agga need ollid nende melest kif wägga tähtsad. "Wata agga, Unton, ütles Katrina, sedda illusad walged lammast siin krusi willaga, ja need kaks illusad tallekest seäl kõrwas! Wata, siin ümber ringi on terwe karri sömas, ja seäl seisab se karjane ja puhhup omma willet. Seäl kennas majakesses kahhe ratta peäl maggab ta ösel." — "Kas sa ka näed, ütles Kristjan, kuidas üks allikas seält kaljo seest, kui üks penike hõbbe lõngakenne, wälja keeb, ja siina selge järwe sisse joksseb? Wata, kaks walget luite omma kowwera kaeltega ujuwad järwe peäl, ja watawad omma warjo seäl tassase, selge wee sees." "Seäl, ütles Katrina, tulleb üks karja-tüdruf sedda äkkist mäe-teed alla, ja kannab sühte finni kaetud

forwi pea peäl. Selle sees sawad ounad ehk munnad ollema, neid ta kannab söime jure." "Ja, wata, ütles Kristjan, seält ajab üks ühte fotti kärro peäl mäe wahhelt ülles. Agga mis selle fotti sees on, sedda ma ei tea ütelda." Ni rätisid need lapsed armsaste, ja ükski kirjo puttofas, mis kaljo külges rippus, ehk konna- karbifenne, mis järwe äres olli ülles malitud, ei jänud tähhele pannematta.

Hea kül, ütles Anton, se on fik wägga illus. Agga se fige illusam on ommetegi se taewa lapsfokenne! Se römastab mind fige ennam. Sest selle lapse läbbi, mis sija on malitud, on meid taewane Issa surest häddast peästnud.

Teine peatük.

Waeue Antoni luggu.

Se perre-issa, kelle majas Anton ni heaste sai wasto woetud, olli üks Krono metsa hoitja Saksamaal. Temma istus, se aeg kui lapsed üks teisega ni rätisid, omma toli peäl ahjo jures, ja olli hopis möttete sees. Temma emmand istus ka, se pissem laps sülles, temma kõrwale ühhe toli peäle, ja ütles nattuke aega pärrast sedda: "Miks sa ni wait olled, ja mis üle sa järrele mötled?" Minna mötlen neid sannu järrel mis meie enne laulsime, ütles se metsa hoitja issand. Sinna nüüd kül olled ni teinud kui need laulo sannad käsksid, ja olled selle waese poisikessele toito ja soja andnud. Agga minna mötlen, et meie woiksime weel

ennam head temmale teha. Wata, tänna on se pühha ö. Meie pühhendame selle ö mälletust, millal se jummalik laps sai ilmale sündinud, kis meie ja kiki inimiste heaks on ilma süse tulnud. Ja nüüd sadab meile Jummal otsefohhe tännasel ööl üht last sija, kel lele ehk meie woime önneks olla. — Lunnastaja tuli kui üks woõras selle ilma süse, ja temmal polnud kus ta omma pead olleks woind mahha panda, ni kui et ta selle läbbi olleks inimiste headust tahtnud katsuda. Agga Petlemma liina rahwas näitafid fohhe omma armota süddamit, ja lükkafid tedda jo fohhe esiteks lojuste jure lauta; kas meie sedda pois siin ka peaks ni ärra lükkama? Agga üttele mulle omma süddame möttid selle ülle öige awwa, likkult, Lisa, mis meie peame teggema? — Peame sedda poisikest enneste jure wõtma? —

„Sah, üttele emmand, röömsa melega! „Sest „mis teie ühhele neist pissemist tete, sedda ollete „teie minnule teinud, üttele jo se, kis tännasel „öööl sai sündinud. Ja se Anton näitab mul „üks öige hea, tassane pois, kel ka üks ausa „meel on. Temma näeb ni wagga ja ilmsüta „wälja, ja, et ta kül ferjab, süiski polle ta julge „ja häbbematta. Wist on ta ausa wannematte „laps. Temmal on ni tarf öppetud jut, ja „et ka kül ta punnane kampsullike kullunud on, „süiski on se heast kallewist tehtud. Kus wiis „söwad, seäl saab ka kues sönuks. Sättame „sedda poisikest ennestele!“

"Sinna olled ommete ü's hea, armas naene, ütles se isfand, ja piggistas temma kät. Jummal saab sedda sinnule tasfuma, ja mis sa ühhe woõra lapsese teet, meie omma laste kassuks lastma tulla. Süski peame sedda poisfi esfiteks katsma, kas ta ka selle hea tö wäärt on."

"Anton, tulle ommeti sija!" hüdis se isfand kaunis waljuste. Anton läks ja seifis temma ette, ni püsti ja traks, kui soldat ommo peälifko ette seifab.

"Sinno isfa, ni affas se isfand räkima, olli siis üks soldat, ja surri omma isfa-maa eest söddides. Mo, se on sulle kül hallelif, agga temmale on se au ja kido wäärt. Agga juttusta meile weel ennam omma wannemattef. Kus teie enne södda ollite. Kuida so isfa surri? Kuida so emma surri? Kuida sa sija meie metsa said? Lasse ommeti kuulda!"

Anton juttustas: "Minno isfa, Jummal pännalt olgo temma hing, tedda nimmitasid need husfariid ifka Wahtmeiftri isfandaks. Meie rüggiment (polf) olli, minno mälfletussef sadif, Glatfi liinas Slesfiamaal korteris. Minno emma õmbles ifka hoolsaste ja tenis sellega paljo. Temma olli tark käsfi-tõle. Süs tulli isfa ühhel päwal ruttuste söddo ja ütles: "Södda on; meie peame homme ärra minnema!" Ta olli üks wahwa mees, ja olli tark selle asja polef. Agga mo emma ehmatas wägga ja nuttis halledaste. Ta ei tahtnud

tedda üksi laske minna; se jummalaga jätk-
 minne olli temmale wägga raske. Ja kui
 emma tedda paljo sai pallunud, wöttis ta
 meid wima's liggi. Meie laskime kaugele —
 kaugele eddasi. Ühheforraga üteldi: „Waen-
 lane tulles peäle.“ Minno isä ja need husä-
 rid piddid temmale wasto minnema. Minna
 ja mo emma jäime järrele. Siis olli meil kül
 suur hirm, kui meie kaugele sedda hirmsad
 lastmist kuulsiime. „Oh, ütles emma mulle,
 igga pauku kuuldes lähhäb kui moõk läbbi
 mo süddame. Gest minna ei tea jo mitte,
 kas se kuul läbbi so isä süddame ei tikko.“
 Meie nussime ja pallusime, ni kaua kui se
 lastminne turis. Siis kül tuli isä õnnelikult
 ja terve taggasi. Ni läks se mitto kord. Agga
 ühhel päwal pärrast lahninget tuli üks husä-
 mo isä hobbosega tühjalt ajades küllasse
 taggasi ja ütles, et mo isä on raskestes hawa-
 tud, ja et ta paar wersta küllast lahninge
 platsi peäl maas on, ja kül wist saab ärra
 surrema. Emma ruttas kohhe minnuga temma
 jure. Ta olli ühhe pu al maas. Üks wanna
 soldat olli temma jures põlwele maas ja piddas
 tedda tassaste omma kättega, ni, et isä omma
 pead selle wahwa sõamehhe rinda wasto wois
 tuggeda. Weel laks teised soldatid seisid seal
 jures. Mo waesel isä olli läbbi rindo lastud
 ja ta olli ni kahwatand ja walge kui surrija.
 Meie näggime kül, et ta meile weel middagi
 tahtis ütelda; agga ta ei joudnud ennam

rävida. Siis watas ta omma surredwa filma, dega weel üks kord halledaste minno peäle, siis watas emma peäle, ja siis taewa pole ülles. Mõnni filmapilk parrast sedda heitis ta omma hinge. Emma ja minna nutsime ni et filmad tahtsid ärra kustuda. Se surnud sai esimesse firrifo aea peäle ärramattetud. Mõnned peälitto herrad ja paljo soldatid tullid ja saatsid sedda surnud. Se trompeti heäl olli mul ni immelik ja ni halle, et mo melest weel on, kui et ma sedda ifka weel kuleksin. Nemmad näitaw temmale weel sedda wimest au, ja lastsid pühsidega hauda. Minna ja mo emma said sest kurblikkust au näitamisest ni ligutadud, kui olleks meie enneste peäle lastud. Paljo soldatid pühkisid filmi, kui nemmad haualt taggasi pöörsid. Agga minna omma emmaga tahtsime filmaweeks ärra sullada.

Emma tahtis nüüd jälle omma male taggasi minna. „Mul polle seäl kül enam ühtegi suggulast, ütles temma, agga siiski weel üks hea söbber; se saab meid wist omma majasse wasto wõtma, ja ma mötlen, seäl ommast tööst sind ja mind toita.“ Agga kui häddalt saine mõnni pääw eddasi läinud, siis jäi emma tee peäl haigeks. Waewaga joudsime weel ühhe külla jure. Kusagil ei tahhetud meid wasto wötta; wimaks leidsime ühhes künis asset. Se on kül raske, ütles minno emma, agga Maria! polnud ka parremad luggo. Ka tedda ei lastud kusagil sisse, ja ta pididi ühte

lauta õmajale jäma. Temma laskis ühhe firrifisfanda kutsuda ja walmistas ennast surma wasto. Kui õ tulli, ütles selle küni perre-naene, minno emma wasto: "Teie ollete kül wägga haige; ma pean siis ka nattuke rohkem murretsema." Temma läks, toi ühhe wanna talli laterna, kus sees üks pissike õli künal põlles, ja ripputas sedda palki külge ülles. Se olli kif, mis ta teggi. Sowis meile head õõd ja ei murretsend meile muud ühtegi. Ma jäin üksi omma emma jure, ma istusin ni temma kõrwas ühhe õlgede wiho peäl ja nutsin libbedaste. Liggi kess õõd jäi ta, ni paljo kui ma selle pimmeda latterna walgußsest näggin, ifka walgemaks. Ta tombas mitto forda wae-waga hinge. Ma nutsin ifka libbedaminne. Ta andis mulle omma kät ja ütles: "Ärra nutta, armas Anton! Jä wagga ja hea, pallu hea melega, pea Jummalat filmi ees ja ärra te ühtegi pahha; siis saab Jummal sulle ühte teist isä ja emma andma." Ni ta weel räris. Agga armas Jummal, ütles Anton, ja ta filmad jooksid wet ülle ta punnaste pallede — ühte teist ni head emma ommelegi ma ennam ei ja. "Siis, ni juttustas ta eddasi, temma watas kawa taewa pole, pallus tassa ommas süddames, õnnistas mind omma surrewa kättega ja heitis hinge." Minna ei moistaud muud kui agga nutta. Se perre mees ja perre naene ollid kül mo emmale lubbanud, mind enneste jure wõtta ja kui omma last piddada. Remmad

wotfid sedda nattufest, mis mo emmal olli järrele jänud, temma rived ja sedda nattufest rahha ennestele ärra; agga enne weel kui kolm nädalad möda läfsid, saatsid nemmad mind ärra ja ütlesid, et ma jo olin kolm kord ni palju ärra sõnud, kui se maksis, mis mo emmast olli järrele jänud. Minna läfsin ja wötsin nouks, Glatsfi liina omma koli sõbrade jure taggasi minna. Agga need tallopojad ei teadnud mulle ütelda kust se tee Slesia male lähhäb. Siin ma siis etsin möda maad eddasi ja taggasi ja kerjan; sest mis ma kül muido peaksin teggema?

Se emmand sai sest juttust wägga ligutetud, ja ta ütles nuttuste filmadega omma laste wasto: „Watage, minuo lapsed, ni ehk woib ka teile se kord kätte tulla. Ka teie woite ilma isfata ja emmata jäda, ja mis teie siis kül hakkasite teggema; sellepärrast palluge igga pääw Summalat, et Temma teie wannematte päwi jätkab.“

Se isfand ütles: „Sul ollid, ni kui ma fulen, wägga õiglassed wannemad, armas Anton. Agga kas sul polle übtengi kirjotuse ülles näidata?“ „D, on kül!“ ütles Anton, ja wöttis ühhe tenkelpuhi omma kimpust wälja. „Need kirjad, ütles temma, andis mulle mo emma weel omma surma wodi peäl. Temma käsks mind neid heaste hoita, ja neid mitte käest ärra anda. Agga teile ma woin neid kül näidata.“ Reed ollid, temma wanne-

matte laulatamisse ramat, Antoni ristmisse ramat ja temma isä suremisse ramat. Selle wiimse alla, mis rügementi õppetaja olli kirjotand, olli se rügementi polkownik (Oberst) weel omma käega üht ausat tunnistust selle wahwa, ausa Wahtmeistre üllespiddamisse ja temma emmanda laitmatta ellust kirjotanud.

"Hea kül, ütles se metsa hoitja, se on kii hea. Ugga nüüd ütles mulle, Anton, kuidas sul meie jures meelt möda on?" "Wägga heaste, ütles Anton rõõmsaste, ni heaste, et mo melest on, kui et ma teie jures koddo ollesin." Nüüd küsis se metsa hoitja: kas sa kül jääsid meie jure? — "D, rõõmsaminne kui kussagille siin ilmas, ütles Anton. Teie emmand on õtsekohhe ni sõbralik kui ka minno emma olli, ja teie ollete ka wägga tubbi ja teil on õtsekohhe nisuggused tutsparad kui ka minno isä olliid."

Se metsa hoitja naeris ja pillitas omma habbet. "Koh poisikenne, ütles temma, jä siis meie jure, minna tahhan nüüd so isä olla ja mo emmand saab sind ommaks pojaks pidama. Ugga olle meil ka üks hea poeg, ja armasta omma uut wenda ja õekeisi ja ärra te neile ühtegi pahha. Kas kulet — sa olled nüüd minno poeg, Anton!" Se poisikenne seis siin kohkond seäl, ja watas suurte silmadega metsa hoitja peäle, kas se piddi temmal ka tõssi ollema. Sedda totust, mis ta jo paljust rahwast olli kuulnud, ja sellega ärra,

arjunud, ni et ta ei tahtnud uskuda, et se metsa hoitja tedda pididi ommaks lapses wõtma. „Noh kuidas, Anton, ütles se metsa hoitja, ja pakkus temmale kät, eks sa lö kofko?“ Siis pahwatas Anton nutma, andis temmale kät, andis pärrast emmanda käele suud, ja terwitas mollemid lapsi, ja ka sedda piisemad, et se kül ei moistnud mis se olli, kui omma usi wennaksid. Kristjanil ja Katrinal olli suur rõõm et Anton siina jäi. „Nüüd on öiete rõõmus, ütles Kristjan; nüüd on meid, kui meie middagid mängime, ommete kolmekeste.“

Ugga se metsa hoitja ütles tõssi melega: „Wata pois, ni murreseb Summal sinno eest. Sinno hea wannematte õnnistus hingab sinno peäl. Summal kulis sedda mis so emma surres pallus ja — ka sinno paltwet, kui sa seäl metsas külma käes wärrisetes lumme peäl maas põlwile pallusid. Temma juhhatas sinno jallad siia! Temma tõi sind meie majasse. Kui sa meie laulo polleks mitte kuulnud, siis olleks sa omma kimpotesse peäle maggama jänud ja ärra külmetand, ja minna olleks sind furnult metsas leidnud. Summal peästis sind weel õigel ajal. Temma satis sind õitse sel pühhal õöl, kui meie süddamet taewase Issa armust, kis omma ainust poega ärra andis, ni ligutud ollid, meie ülsiko maja jure, siin metsas kuhho sa päwal polleks teed leidnud. Summalale ja temma armsale pojale, kis ka sinno waese poisikesse eest, pea kahhe tuhhanda aasta eest

tänna öfel sai sündinud, ja ka sinno eest on surnud, nendele pead sa tänno andma, et sa nüüd jälle lattusse al ollet. Sellepärrast moista sedda, ja ärra unnusta sedda ommal ello ajal, ja pea ennesel ifka üks tännolik meel Jummal ja omma Lunnastaja wasto. Pea Jummalat kif omma ello aeg filmade ees, ja ella ifka kristlikult.

Anton lubbas sedda filma weega. „D sa hea Jummal, ütles temma, ja watas taewa pole, Sinna olled mo surrewa emma wiimsed palwed täieste täitnud ja mulle jälle isfa ja emma kinfunud. Minna ka tahhan nende wiimist jutto kulta sa selle järrele tehha; ja sinno pühhad käsud piddada, ja isseärranis sedda neljandat käsfo omma ue wannematte wasto öiete meles piddada.“ „Tössi, Anton, ütles metsa hoitja, te sedda, ja so käsfi saab heaste käima.“ Emmand andis poisikessele ühhes pisikeses kambris puhast asset, ja kif heitsid rõõmsaste hingussele.

Teisel hommingul ollid lapsed kohhe jälle pilti ees koos kus se Jesu lapsote söimes olli. Se pilt olli neil pühha joulo pühhadel ja iggal järrele tulleswal pühhal nende kige surem rõõm. Ugga nende ilmsüta joulo pühhade rõõm olleks pea sanud eksitetud. Üks noor herra Schilf (Körkjas) nimmega, kis üks suur jahhi söbber olli, ja selle metsa hoitja jures saggedaste söbbraks käis, tulli üksford siina tuppa. Temma teggi sedda naeruks, sel wisil lastele sedda

pilti selletada, ja ei moistinud ommas pillamiseses sest arvo sada, mis tarwis se pididi hea ollema.

„Mis tarwis? ütles metsa hoitja. Watage siin aknast wälja, noor herra! Watage, paks lummi kattab maad ja metsa puid ni et need selle forma alla katki murravad. Ühtegi lill lekest polle nähha, muud kui agga siin külmetand afne rutute külges jäetand lilled paistawad. Wilja pude külges, mis mo maja ümber, ei rippo enam ühte ouna ei ka pirni, ja ei polle enam ühte rohelist lehte nende külges nähha; kif oksad ja raod on walged ja ärmatetud, ja kattusse reastas rippuwad piklad jae purrikad. Need waesed lapsed on siin toas ni kui wangid finni pantud ja ei sa poljo sammugi ülle ufse wälja astuda. Kas se peaks siis pahha ollema, kui armolissed wannemad omma lastele külma talwe ajal sojas toas pilti peäl näitates fewwade tewad. Ja tõeste on se pilt siin omma roheliste metsade, lilleliste heinamade, lamba karjade ja nende karjatsega peakeselt se ainus rööm lastel talwe ajal.

„Siiski on se weel se fige wänhem! Se pea asfi on se: Meie kui ristirahwas römustame ennesid pühha joulo ajal, et meile Kristuses on Jummal suur innimeste armastus innimesse kombel nähtawaks sanud. Ja siis tahhaßime ka omma lastele, ni paljo kui nemmad moistawad, sest römust lasta obsalisseks sada. Kül ma sedda ka tean, et need fige targemad maalmeistrid sedda pühha sün-

dimisſe tüffi maliwad, ſedda jo monni tuhhat aastad ilm immeks panneb. Minna iſſe olla, kui ma reifimas ollin, ſedda kuulſad pilti Jeſuſſe ſöimega, miſ pühhaſ ööſ nimmetetas, Drefeni liinas mitto ford immeks pannud. Agga miſkaga teie ſiin minno allamad pilti pilkate, ſedda woib ka ſeſt parremast piltiſt üttelda, ehk ſe ka kül on kunſtlikkumalt tehtud, ſiis polleks ka ſedda wahhet tarwis tehha. Niſugguſed kallid piltid on agga suurte heradele, ja ei kölbaſ laſte tarwitufſeks. Ja minna woikſin julgeſte kihla lüja, et minno laſſed omma ſöime ſiin ſelle kuulſa piltiga miſ ſeäl Drefeni liinas on ei wahhetakſ.

Kolmas peatük.

Se auſa metſa hoitja perre.

Se metſa hoitja iſſand, kiſ ſedda waest poifikeſt ommaſ laſſekſ olli wotnud, olli ükſ wägga õiglane, tubli mees, ja, ni kui ta iſſe ütles weel wanna ſohki ja ſelſi. Temma olli wägga Summala kartlik, ligē rahwa waſto heamelelinne, ja omma wūrſti teniſtuſſes wäſſimatta ja ütlematta tru. Se auſ iſſand ellak findlaſte omma wanna wannemate wiſide järrele, neid olli ta weel tundnud, ja temma wannemad, ollid niſamma ſugguſe melega.

Hommikul olli ſe ikka temma eſſimenne mutre, omma emmanda ja laſtega ühheſ hommiko palwed piddada; niſamma ſai ka iggal

õhtul palwega pääw lõppetud. „Kuida meie ei peaks, ütles teinma, igga päwa Selle peale mõtteldes allustama ja lõppetama, kis igga pääw meie ello ülles peab, ja meile söti ja joki ja kif head annab? Se saab küll, sedda ma ifka mõtlen, ka neil inglidel üks immelik armas tundminne ollema, kui isä ja emma omma laste keskel Summala ees põlwile maas on, ja kif, ka se lige piisem, ommad käed taewa pole tännades ülles tõstawat. Summal isä taewast ei woi muido kui õnnistades nende peäle mahha watada.“

Kisamma allandlikkust ja süüdamest piddas ta ka omma rahwaga enne ja pärrast söma aega palwed. Ühhel päwal toi ta sedda noor herrad (Kõrja) metsast ennesega koddo ja palus tedda, kui ta näggi et toit lauale panti, lounat söma. Agga se metsa hoitja, kis ni kui üteldas, kät suu ette ei pandnud, ütles tössise melega: „Wui, noor herra! ni tewad minno sead metsas; nemmad nelawad need tamme tohlud nahka, ilma et ülles wataksid kust need ka tullewad.“ Se noor herra tahtis põwelda, ja arwas, et söma palwe polle ni wägga tarwilik. Agga se metsa hoitja ütles kindlaste: Mis meid parremaks innemeseks teeb se on ifka tarwilik. Summalat armastada on iggale asjale hea; ühhest, kes Summalat on ärra unnustanud polle ma weel näinud head wilja kaswatwad, agga se wasto küll paljo pahha asjo. Piddage meiega palwet, nida

fui se ühhe risttiinnimesse seäduš on kellele Jummal on moistušt andnud; muido ollete teie minnuga tänna wimest korda jahhi peäl käinud, sest ühhe pagganaga ma ei tahhaks tullewil päiwil ennam teggemist tehha, ning ka ei ialgi temmaga ühhel laual süa. Süiski, ütles se metsa hoitja waitsemalt, minna tean kül et teie selle asja ülle ei olle järrele möttelnud. Teie ollete näinud monned sured herrad ilma et palwet pidbasid ennast laua jure mahha istma, ja teggite ilma selle ülle järrele möttelda ka kohhe nende järrele. Selle läbbi arwate isse ennast ausamaks tehha. Ugga mo armas noor herra, et teie nimmi kül Korkjas (Schilf) on, süiski ei pea teie ennast mitte lastma korkja wisi, mis nörl ja süseseft tühhi on, iggast tulest iggale pole kõigutada." Se noor herra toufis jälle püsti ja pidbas nendega palwet. Ugga temma ei teinud sedda Jummalat armastades, wait jahhi himmo pärrast.

Se aus metsa hoitja issand olli süis ifka tige röömsam kui ta omma laste hulkas olli. "Mis pärrast pean ma omma römo tule taewa al otsima, ütles temma, kui mul sedda koddo alwemalt ja parreminne saba on." Selle pärrast ta ka süis öhtate kui päwa tö olli tehtud jöi omma krusi ollut, ja pühha päwal omma klasi jodawad wina ommas majas, räkis omma emmandaga tarwilikko asjadest, ehk jutustas lastele röömsid juttokeisi õppetüses. Kui ta öige römus olli, süis wottis kannelt

lääsfile. „Se on meil, ütles temma, külmal, pikkal talwe öhtul meie süggawas metsas palli ja mängi eest.“ Temma olli omma norel põlvel kül affanud waltorni puhuma, agga tohter olli sedda ärra kelanud, ni affas ta siis, et ta wägga mängimist armastas, kannelt öppima. Se emmand moistis paljo illusaid laule, ja isfand mängis ikka kannelt kui emmand laulis. Ka need lapsed ollid monned laulokessed öppinud, ja nemmad siis laulsid ühhes koos, ni kui linnokesed metsas.

Need metsa hoitja lapsed käisid Tuhhorrus, seäl liggidal kirriko külla, kolis. Ri pea kui joulo pühhad möda ollid ja need teed läbbi metsa jälle said lahti aetud, piddid Kristjan ja Katrina igga pääw siina minnema. Anton läks sure römoga ühhes, ja sai pea ligist koli-lastest omma öppimisega ülle. Temma himmo ja tarkus ollid wägga tähtsad. Kui isfa öhto metsast jahhi peält loddotulli ja omma toli peäl soja ahjo jures istus, siis piddid lapsed temmale räkima, mis nemmad kolis ollid öppinud, ja omma kirjotust temmale ülles näitama. Anton teadis ikka lige rohlem räkida; temma kirjotus olli ikka lige illusam, ja luggeminne sai temmale pea wägga selgeks. Pärast öhtu söma-aega piddid lapsed ikka üks teise järrel ette luggema; agga kil seäl mas jaš kulasid Antoni luggemist lige armsaminne. „Temma loeb lige öigeminne, ütles emmand. Kui sedda ei näeks, et temmal ramat ees on,

siis peaks wist arwama, et ta sebda juttu ei loe, waid et ta sebda üksford on kuulnud, ja nüüd meile sebda jälle peast ümber juttustab."

Rige rõõmsam pääw nädaldas olli lastele itka se pühha pääw. Sel päwal ei käinud isä mitte jahhi peäl ja need lapsed woifid kil se pääw temma ümber olla. Kuus päwa nädaldas, ütles isä, tenin ma wäsfimatta omma Würsti, agga pühha pääw on ühhe surema Würsti tenistusels säetud. On ka mulle ja mo pu rajojattete pärrast kuut tö päwa üks hingamisse pääw wägga tarwis." Pühha pääw läksid isä ja emma kallit hommikul Tuhhaorgo omma lastega firriko. Se olli lastele, isseärranis kewwade ja suuwel, suur rõõm, sest se tee läks wahhest ülle metsliste mäggede, wahhest läbbi kitsa heinamade, kus ümber ringi sured puud kaswasid. "Oh mis armas on siin metsas, ütles Anton, mis illufaste haljendawad need puud homminkult päwa paistes! Jah, pühha päwal on mets minno melest weel illusam kui arki päwal. Need linnolesjed olste peäl laulawad paljo rõõmsaminne. Ja muido on kil wait! Ei tule kerwest, ei wanke rattast, ei püsfi lastmist; muud kui agga firriko kel hüjab laugelt. Kil on ni rahho ja wait, ni kui firrikus."

Ni wagga, kui ühhes templis, ütles metsa hoitja. Ka mets on üks Jummalä kodda; Temma, se lige wäggetam, seädib need puud kui sambat ümber ringi, ja panni need rohhe-

lissed oksad kattusseks peäle. Kif, se kige surem tam seal, senni kui se kige pisssem rohho lilleke siin maas, tunnistawad Temma wägge ja armo. Jah, se koggona ma ilm, ni kaugelt kui se sinnine taewas ullatab, on Issanda auustusse tempel. Issäärranis peame pühha päwal siin selle templi sees Sedda palluma ja wagga melega Temma imme teggusid tähhelda pannema. Siin uhkes templis, mis Temma isse on ehitanud, same meie Temma arwamatta, ärramoistmatta surust ja au nähha; agga meie kirrikudes, et need kül innimeste kättega on tehtud, seal lasseb Ta omma nou ja omma pühha tahtmist meile selgeminne selle tada. Ka sellepärrast sai Jummalä poeg innimesseks, õppetäs meid ja seadis õppetamisse ammetid. Sedda tuhhandate risti rahwa templite ja kirrikote sees saab tännasel päwal Temma õppetust kuulutedud, ja miljoni innimesi kuulawad sedda. Pandke ka teie tähhelda, mo lapsed, mis tännä õppetaja meie kirrikus ütleb, pandke kif omma süddamesse tallele. Misuggosid juttosid räkis ta lastega kirriko teel; taggasi tulles räkis ta nendega sest jutlussest, ja nemmad püüdis woidu üks teise ette, temmale räkida, mis neile sest olli mele jänud.

Metsa hoitja olli isseäärranis pühha päwal laua jures ifka rõmus. Sedda rõmo, ütles temma, teiega ühhes laua jures süia; saab wul näddala sees arwaste oksaks, siis ma sõõn omma lounat metsas pihhust, ja se mekkib

mulle ikka, Summal olgo tännatud, wägga hea. Temma panni lastele hea melega ette. "Söge, lapsed, söge, ütles ta, ja siis tännage Summalat temma andide eest." Pärast lounat läks ta lastega meisa kõndima, õppetask neid mitmesugusid puud, wõssa ja rohhokeisi tundma, ja kitis nende illu ja tullo. "Ni, ütles ta siis ikka, on Summal kif, ka sedda lige pissemad rohhokest, illusaste teinud ja innimeeste tulloks seädnud. Ka se mets on üks ramat, kus teie igga lehhekesse peält woite Summala tarkust ja armo luggeda."

Kui fewwade ehk sumwel illus õhta olli, siis wiis emmand toito sure lõhmu alla, mis nende maja liggi olli, kuhho üks laud ja pinkid ollid tehtud. Pärast õhto sõmist laulsid nemmad weel monda illusad õhtust laulo. Siis mängis isfand kannelt nende laulo jure, ja linnokesed metsas laulsid nende laulo ja mängi heälega woidu.

Anton olli nende ausa rahwa jures, kus wagga meel, söbbrus ja arm, ussinus, õige ford ja rahho põlli ellamas ollid, wägga õnnelik. "Summal mõtles minnoga wägga heaste, ütles ta tihti. Temma ei olleks mind kussagile siin terve ilma peäl woinud parrema rahwa jure sata." Ugga se hea pois olli ka wägga tännolik ja sanna kulaja omma kasso, wannematte wasto. Kui isfand õhtu metsast koldo tulli, ruttas Anton kohhe, temmale ta wanna alli kuba rohheliste upslaedega, ja

wanna fingi kätte wima. Kui emmand kōfis seisis ja ketis, kandis ta temmale kaskmatta puid kätte, ehk jooksis, et temmale jalla waewa wāhendaks, rohho aeda ja toi mis seält tarwis olli. Monni tō olli, enne weel kui sedda ütteldi, jo amma ärva tehtud.

Omna hea kasso-issale olli ta isseärranis wägga abbilik. Se issand teggi kaartid fige nende metsa tükkide järrele mis temma wallit-susse alla ollid antud, ja teggi neid wärwidega illusaks. Igga lehhe nurka peäle olli igga metsa tükki nimmi suurte tähtetega kirjotud, ja selle järrele kui mets olli, ühhe frantsi (wannifuga) männi ehk tamme okstest ümber rajatud. Anton õppis pea ni palju, et ta need fige suremad kaartid kännaste ja öiete järrele teggi. Sedda illu mis ta siina jure omma möttete järrele teggi, olli ta ikka ni heaste teinud, et se issand sedda immetš panni. Anton malis ühte tamme puud, selle najale olli üks pilt toetatud kus selle metsa nimmi peäl seisis, ja kõrwal olli üks mets-sigga kis tamme tahlusid otsis. Ehk selle metsa nimmi olli ühhe kaljo külge tehtud, ja seäl peäl kas-wasid männid, ja kaljo al olli üks pödder omma arruliste sarwedega hingamas. Ikka malis Anton kui temmal agga wāhhä wahhe aega olli, kas ma-kohtasi ehk ellajaid, ja kus ta agga ühhe nattukesse tühja paperit ehk ühhe kirja äre leidis, malis ta kohhe ühhe linno, ehk pu-oksja siina peäle. Temma ei seisnud

ühthe filmapilko laistletes. Se issand ja emmand armastasid sedda head pois'i kui omma last; ka said nende ommad lapsed Antonist lihhotatub, weel kermemaks, kui need enne sedda ollid.

Neljas peatük.

Anton i eddaspidine luggo.

Ühhel päwal satis se issand Antoniga ühhe pari korbitsakaid seält liggi würsti jahhi lossi, Kaljonurk nimmega, opmanile. Temmal olli otskohhe üks woõras ja ta tahtis need linnud küllalissele roaks teha. Anton läks tee peäl ühhest wee-joast möda, se olli pimmedas

männi metsas, walge kui lumi, ja joks'is kõrge kaljo otsast mahha. Seäl liggi istus üks woõras herra, tumme sinnine tuub selgas, ja malis sedda wee-joa paperi peäle, Anton läks liggi,

waras ülle se woõra ölla siina lehhe peäle, ja hüdis

sure heälega: „Oh mis illus! Wat, se on malimine!“ Temma pallus siis lubba sedda illusad

pilti liggimalt wadata, ja ta sai lubba. „Minno melest on, ütles temma, sedda wadates, ni kui olleks se leht üks pegel kus peäl se wee, joa, kaljod ja pund, pissifesselt peäle paistawad. Agga mis selgeste se nähha on kuida se wessi nende kaljo löhhede wahhelt wälja ajab, ja ni illusaste omma walge wahhoga salmeldand kiwwide wahhel kerleb! Kuida need samlad ni kui kaswaksid kiwwide peäl. Näitab ni, et woiks näppoga neid ärranoppida. Mis kõrgiste need sured männid püsti seisawad! Sa siina ollete teie weel peälegi ühhe pöddra malinud, kis jöest joob. Ni kui öige nähha olleks, kuida se ni fergeste ülle kiwwide ja kändude saab kargama. Need pöddrad mis miina malin, seisawad ni norrus, et igga filma pill ümber kuffuksid. Minna ei moista neile sedda öiged modi jure tehha.“

Sel maalmeistrel olli selle melitamatta kitusfest ja weel ennam temma tundmisfest selle kunsti töö ülle wägga hea meel. Temma ütles naertes: „Sinna olled, ni kui ma tulen, ta üks pissife maalmeister?“ „Oh, ütles Anton, tännini ma mötlesin küll, et ma polle üks pissife, wait üks suur maalmeister, agga nüüd ma näen et ma weel ühtegi polle.“ Se maabmeister ütles: Ma tahhaks hea melega sinno malituid asjo nähha sada. Ma tahhan üks lord sinno jure tulla watama, ja siis sa pead mulle neid näitama. — Kis sinno wannemad on, ja kus so lohdo on? „Oh, ütles Anton, minna

ollen üks waene laps. Agga se metsa hoitja, Krünwalti isfand, wöttis mind ommaks lapses." Roh, ütles maalmeister, siis sa olled wist temmale suggulane, üks wenna ehk õe poeg? "Ei, ütles Anton, minna tullin hõpis woõras temma majasse; agga temma ja ta emmand wõtsid mind kohhe wasto ja peawad mind kui omma last." Se on paljo, wägga paljo, ütles maalmeister. Siiski, kuidas se siis sündis? Anton juttustas nüüd temmale omma luggo selgeste. Maalmeister kulas temma jutto tähhele pannemissega ja ütles pärrast: Se isfand ja emmand on wist wägga ausad innimesed. Ütle nendele minno poolt paljo terwisi, ja ütle neile, et ma homme pääw nende jure tullen, neile kiki innimeste nimmel tänno ütlemas selle armo eest mis nemmad sinnule on teinud.

Selle maalmeistre nimmi olli Riddingeri ja olli pari päwa eest siina wüürsti jabhi-losfi peäle tulnud, et seal neid wanna piltisid ueste ülle malida. Temma siis wöttis monda metsa kohta, mis temma mele järrele ollid, ülles malida. Kohhe teise päwa õhtal läks ta sedda metja hoitja isfandat watama. Mollemad tublid mehhed leidfid kohhe et nemmad ühhe melelisid ollid, ja said sõbraks. Maalmeister tahtis nüüd Antoni malimist nähha, agga emmand kitis Antoni malimist wägga, ja ütles: ussoge mind, used on laitmatta head! Anton seisfis häbbenetes ukse jures ja ütles: Riddingri

herra, küü teije sate nähha et neist polle asjagi. Agga maalmeister küssis temmalt julgeste neid näidata, ja Anton toi neid. Ridingri herra watas neid tähhele pannes üks teise järrele läbbi ja naeratas mitto ford. Et ta küü paljo leidis parrandata, siiski ollid wägga ta mele järrele. „Töeste, ütles temma, selle poisi sees on üks maalmeister. Krünwalti isfand, andke sedda poisifest minnule; teie sate römo temmast näggema.“ „Olgo ni, ütles isfand ja löi käed kokko. Minna ollen jo ammo järrele möttelnud mis sest poisist peaks sama; temmal on nüüd jo neljastöistkümnes aasta käes, ja Tuhhaorro kolis polle temmal ennam ühtegi peäle öppida. Jägriks (küttiks) on temma wägga nödra loma ja halleda süddamega. Temma on ennam omma tassase emma, kui omma wahwa isja järrele tulnud. Kui teie nüüd arwate, et temmast üks hea maalmeister saab, siis woite tedda ifka öppetussele wötta. Paljo teie küssite öppetamisse rahha? Öppetamisse rahha! ütles maalmeister, sest ei woi jutto olla. Teie ollete mulle jo ette näitanud kuida waeste laste eest peab murretsema. Üks hea tö tombab ifka teist omma järrele, ni kui üks künal teist pollema sütap. Se sünnib kii isseennesest. Urge selle eest murretsenge. Ni pea kui ma lössi peäl omma töga walnis ollen, söidab Anton, kui temmal agga isse lusti on, minnuga liinna, ja minna ei tahha ühtegi waewa karta, tedda ühhels kunstimeh:

heks tehha. Nüüd hüppas Anton võmo pärrast; agga kui monne päwa pärrast maalmeister töllaga sõites ukse ette ajas, tedda liggi wõtma, siis nuttis se hea pois öiete süddamest. Agga isfand ütles: Ärra nutta Anton! sedda maad on jo agga üks sam liäna, ni et meie sind tihti woime watama tulla, ja siina woid jälle meid pühha päwal ja pühhade aegu hõlpsaste watama tulla. Ja sedda ma weel kauplen teie käest, ütles ta Nidingri herra wasta, et Anton meid wahhest woib watama tulla, ja joulo pühhad igga fõrd woib meie jures pidada. Sedda peate temmale lubbama." "Oh, hea melega, ütles maalmeister, hea melega, ja kui teie ja teie emmand lubba annate, siis ma tullen igga fõrd ühhes." Selle peäle andsid üks teisele kät. Anton tännas omma kasso, wannemid. Nemmad mannitsefid tedda weel, omma meistrit, kis ni paljo heast süddamest temmale tahtis tehja, kui omma isfa auustada. Omma kasso, wannematte ja nende laste süddamelikto õnne sowimisega astus Anton tõlda, ja sõitis maalmeistriga ärra.

Se au wäärt maalmeister piddas iggas tükkis omma sanna. Eest olli temmal süddamelik rõõm, ühte ni akkajad poisi õppetada. Ka tuli ta temmaga tihti metsa hoitsja isfanda jure kostile, ja monni fõrd jäid nemmad mitto päwa siin, et seäl mäggisest metsas illusad fõhjad paperi peäle malisid. Maalmeister ei joudnud omma õppi, poisi küllalt igga fõrd

ärta fäta. Isekeskis üteltud, ütles ta isfanda wasto, temmast saab üks kunsti mees, selle wasto minna ühtegi polle.

Wonne aasta pärrast tulli Ridingri herra Antoniga, kis nüüd jo olli noreks mehheks kaswanud, jälle üksford joulo pühhadel metsa hoitja isfandat watama. Ridingre herra jäi isfandaga ja emmandaga pärrast öhto sömist nattuke kaueminne weel istuma, Anton olli metsa hoitja lastega jo ammo maggama läinud. Isefand ja emmand said kül arro, et maal meistrel middagist süddame peäl olli, mis ta uendele tahtis ütelda. Siis wimaks ta ütles: Mis Antonil minno jures öppida olli, on ta öppinud. Nüüd ta peab reisima; temma peab Stalia maad näggema. Se kül saab paljo maksma, agga se on ka selle wäärt. Selle peäle rahha panda olleks fige tullosam. Minna seisän selle eest hea, et se ommal ajal kasto sadab. Mis üks sesuggone reisiminne maksma tulleb, se on kül ühhe ammeti mehhe kohtaliig. Agga minna ollen selle asja ülle nida järrele möttelnud: Sedda woib isfegi arwata, et Anton ei woi woöra kullo peäle üksi reisida. Temma peab ka isse middagi tenima. Siiski on temmale ikka weel kauniste abbi tarwis; sest temmal peab ka wahhe aega jäma, et ta ommas kunstis woib peäle öppida. Mis siis minnukse pudub, tahhan ma ommalt poolt truiste aidata. Minna ollen enneselle sedda tele hea süddame järrele nüüd üksford ette

wotnud, sedda Antonit ilma maksuta ühheks maalmeistriks tehha. Temma tööd, mis ta tännini on teinud, on mulle heaste maksetud. Sedda rahha ollen ma tallele pandnud, ja tahhan sedda temma reisi tarwitussesks pruvida, agga se ei ullata weel polegi. Kas teie nüüd ei wottaks sedda, mis weel pudub, sedda ei tohhi nattuke olla, siina jure panda? Üks hea tö mis furd on akladud, sedda peab ka lõppetama. Temma pakkus isfandale omma kät, odates, et se pididi kokko löma. Sel isfandal olli ülle Antoni korrapärrast, üllespid, damisse ja ülle temma wäsfimatta õppimisse suur rõõm. Temma olli ka kaunis noukas. Ta watas omma emmanda peäle; se nikkotas pead järrele kites. Siis löi isfand käed kokko ja ütles: „Koh olgo, kui se polle ülle mo rammo siis ma tahhan sedda wälja maksta.“ Nüüd pididasid arwo mis se reisiminne pididi maksmatullema, ja ühhelt melest woeti ette, et Antonitullewal kewwadel pididi reisi peäle minnema.

Teisel hommikul sõitis maalmeister Antoniga sanis taggasi liina. Agga isfand ja emmand walmistasid nüüd talwe ülle Antoni reisi tarbeks walmis. Isfand ostis kallewid, et omma kasso, poega rohkeste ja kännaste rietega ehhitada. Ka otsis ta omma reisi laekast ülles, ja laskis sedda hirwe nahhaga ueste katta. Emmand omma kahhe tütreaga õmblefid ja kudofid kermeste Antonile rohkeste allus ridit ja suklad. Kewwade akladussel ellas Anton weel

mõnend päwad omma kasso-wannematte jures. Temma kasso-issa andis temmale sel ajal weel paljo head tarkusse õppetust, ja olli temma wasto wägga söbbralik. Se hea mees wottis isse ennesele waewaks, temma laekast täita. Ni mitto kord kui emmand ühte uut rube tükki andis, sai Antoni südda ueste ligutatud. „Oh mis paljo — mis wägga paljo tete teie minnule! ütles temma. Mo ommad wannemad, kui need weel ellaksid, ei woiks ennam minnule tehja!“ Se laekas sai ühhe kuulsa maalmeisteri kätte, sedda Ridingri herra tundis, Antonile ette sadetud. Anton tahtis sedda teed jalla kääia. Kristijan, Antoni süddamelik söbber, olli weel üht piisfifest pauna murretand, kuhho Anton sedda mis temmal igga pääw tarwis läks sisse pandis

Wimaks tulli se jummalaga jätmissse pääw; Anton tahtis pärrast lounat Ridingri herra jure liina miina, ja seält siis emale reisida. Se emmand walmistas wimest lounat, ja kiti söid ühhes koos weel lounat. Se olli neil tigil üks rõmus ja halle pühha. Se isfand watas ümber ringi. Kit ollid mures wai. Si mitte, mo pojad ja tüttred, ütles temma, ärge olge ni mures, ja sinna ka, armas emma, pühhi ommad filmad seäl kuiwaks. Se nüüd on jo üks kord ni! Et pojad, lijategi, kui need on sureks sanud, peawad ilmas ümber reisima; ja ka teie, mo tüttred, ollete pea selle ea sees, et ehk pea omma wannematte maja mahha

jättate. Siiski, kui meid ka mäed ja orrud
 ihho polest lahhotavad, waimo polest jäme
 ikka ühventedud. Ja ni kurblik kui agga üks
 jummalaga jätminne woib olla, se kofko saminne,
 mis siin ehk seäl ikka üks kord tulleb, on siis
 sedda rõõmsam! Se aus mees moistis omma
 lõbbusa juttutega fiki jälle rõõmsaks tehja.
 Temma lastis ühhe pöddeli head jodawad wina
 tua, kellest ta muido agga pühhade ajal prufis,
 wallas emmale ja mollema tüttartelle flasi, et
 need kül wasto pandsid, sedda katsta. „Kendele
 kis murren on anna wina!“ ütles temma naer-
 tes. Anton ja Kristjan pandsid ommad flasid
 liggi, ilma et kawa lastsid palluda. Kui sõnuks
 said wottis isand omma flasi ja ütles: „Nüüd,
 Anton, lükkame flasid kofko — õnnelikko rei-
 simisse ja rõõmsa kofkosamisse peäle!“ Sedda
 andko Jummal, ütles emmand, lükkas ka kofko
 ja katsus nattukesse. Kristjan, Katrina ja Lo-
 wisa lükkasid ka ommad flasid kofko. Kigil
 olli wessi filmis, agga Antonil kige rohkem.
 Temma akkas nutma ja ütles: „Oh mo armsa-
 mad wannemad, kui paljo tänno ollen ma
 teile wõlga! Mis ma ilma teieta olleks! Oh,
 iggatwel ei jowa ma sedda teile ärra tassuda,
 mis teie mulle head ollete teinud. Jummal
 tassugo teile sedda head. Ja aidako mind selle
 seisusse fisse, et ma sedda ütlematta head, mis
 teie minnule tete, teile ja omma armsa õbdebe
 ja wennale omma tänno jälle woiksin näidata.“

Jah, armas Anton, ütles isand, ma ei

woi sulle sebda salgada, meie teme paljo sin-
nule; ja kui ma teiste laste peale siin watan
— siis pea ütlesin, wägga paljo. Sest mis
mind ja mo armsad emmandat pudub, siis
polle meie kül paljo ennam tarwis. Meie
pead on jo halliks läind. Ni kaua kui meie
weel ellame, ni kauaks ehk on meil weel leiba.
Siiski, mo armas Anton, kui üks ehk teine
so öddedest ehk wend häddasse juhtuwad, siis
ärta unnusta, kuidä meie sind häddast olleme
aidand, ja ärta jätta neid mitte hädda sisse.
Anna mulle kät selle peäle, Anton! Eks polle
tõssi, sinna ei unnusta neid mitte? „Oh armas
„isä, hüdis Anton, ja andis isfandale kät,
„siis ma peaks se fige tännamattam loom siin
„ilma peäl ollema, kui ma teie hea teggusi
„peaksin ärta unnustama. Oh, tõeste — teie
„armo ei woi ma iggawest ärta unnustada.
„Minno fige surem ön saab se siin ilma peäl
„ollema, teile armas isä, minno hea lasto,
„emmale ehk mo öddede ja wennale head tehjes.“

„Minna ussun sind, Anton, ütles isfand;
siiski — nüüd on aeg, et meie lahkume.“
Emma toufis ülles ja ütles: „Lange põlwile
„mahha, armas poeg, et ma sulle weel isä
„önnistust annan.“ Anton langes põlwile.
Siis tõstis isfand ommad filmad ülles taewa
pole; se olli ni au wäärt ja pühha tedda ja
ta palled ni nähha. Emma önnistas sebda
noort meest ja ütles: „Summal olgo sinno
„saatja fige sinno teede peäl, sinno hoitja patto

„eest, ja temma togo sind jälle ilma ärra
 „riffomatta meie hõlma taggasi.“ Emma ja
 teised lapsed seisid risti kättega ja nuttuste
 filmadega waggaselt ümber ringi, ja ütlesid
 ligutetud süddamega: Amen! Siis tõstis
 isсанд Antoni üles, affas temma ümber kaela
 ja ütles: Nüüd minne ja Summal olgo sin-
 nuga! Pea tedda ikka filmade ees — ja ärra
 unnusta, et temma film sind iggal pool näeb.
 Arwa ennast parremaks, kui et sa kolbaks
 pahha teggema. Selle ilma römud ja warra
 ei maksa sedda, et meie nende pärrast omma
 meelt rojaseks teme; mõtle et meie polle mitte
 seks lühikeseks ajaks, mis meie siin ilmas
 ellame lodut, ja et üks iggawenne ello on. Ärra
 kardda kurja üksi, wait kardda igga asja mis
 läbbi sa pahha woid tehja. Tõseärranis pög-
 gene neid innimesi kis meie usko ja meie
 wanna wannematte wagga wisid pilkawad ja
 sedda naeruks tewad. Weel üks kord — jä
 terweks ja Summal olgo sinnuga.

Emmand ütles nuttuste filmadega: An-
 ton! Wata neid, minno punnaseks nuttetuid
 filmi, neid minno märgi pallesid! Selle filma
 wee pärrast jä Summala kartlik, hea ja õige;
 mõtle selle filma wee peäle, kui sind kiusatus
 ajab pahha teggema. Tännini olled sa meile
 agga rōmo teinud; ärra kurbasta meid mil-
 lalgi. Et ma nüüd kül süddamest nuttan, siiski
 leian ma selle jures palju trõstimist. Agga
 kui meie ialgi middagi pahha sinnust peatsime

kuulma, selle ülle siis nuttafs minna ja meie
 kif sedda tige kibbedamad silma wet. Ärra
 unnušta meie süddamelikko, isfalikko ja emma-
 likko mannitsust, ja sinno õnša emma wimest
 mannitsust — omma ello aeg mitte ärra, ja
 jä terweks.

Se foggona suggo wõssa saatsid sedda
 süggawest ligutud, murrelikko noort meest weel
 üks hea tüf maad pea teine pole metsa otsa.
 Wimašs jätsid kif tedda weel üks ferd Sum-
 malaga! Anton läfs — agga teised jäid seima.
 Temma watas weel tihti taggasi, ja näitas
 fübbaraga. Kristjan ja isfand ka näitafid
 fübbaraga, ja emmand omma kahhe tütreaga
 omma walge ninna rättikudega, ni kaua kui
 ta wimašs omma reisi kyp käes ja paun selgas,
 ühhe metslišse fingo tahha ärra faddus.

Wies peatük.

Üks joulo finkitus.

Pühha joulo laupäwa õhto olli, Antoni
 ärraminnemisest sadif, jo kolmad ferd kätte
 tulnud. Metsa hoitja isfand omma poja Krist-
 janiga tullid tänna warreminne fobdo. Ilm
 olli wägga külme. Öhto poolt taewas punnetas
 tullid punnaselt läbbi afne tuppä. Need afne
 rutud affafid jubba külmetama, ja ilgasid
 wasto õhtust punna kui kallid fiwwid. Isfand
 istus ahjo kõrwa ja wiškas weel ennam puid
 peäle; sest sedda ahjo köeti toast. Tullole

alkas elledaste põllema ja laotas walgust tuppa, paistis aknette peäle, ja need külmetand rutud ilgasid weel ennam.

Nüüd tulli emmand tuppa. Kas posse kirja Antoni käest sanud? küsis isсанд. Ei! ütles emmand, ja olli kurb. Immelik! ütles isсанд, ja rapputas pead. Soulo laupäwa õhtul olli muido igga kord üks kirri temma käest siin. Temma kirjotas ikka kii wägga selgeste ja temma kirjad ollid ikka minno kige suremaks joulo rõmuks. Mis se pois teeb, et temma ei kirjota?

Mi kui isсанд sedda olli ütelnud, siis astus üks posti mees ärmatand juhtega tuppa. Sel olli üks kirri käes, ja üks uus fast männi puust selgas, se olli kül maddal, agga kaunis lai ja pitk, ni et mees pididi kummardama kui uksest sisse astus. Selle fasti sees saab wist üks pegel ollema! ütles Katrina. Se mees andis isсандa kätte kirja ja pandis fasti mahha. Se kirri on maalmeistri Nidingri herra käest, ütles isсанд. Kuida se tulleb? Nüüd ma ussun pea, et selle waese Antonile on üks õnnetus juhtunud. Temma teggi kirja kermeste lahti, ja lugges tulle paistes, ahjo ees, ruttuste sedda üle. „Mõttelge ommetegi, hüdis temma rõõmsaste, Anton on meile Roma liinast ühte pilti joulo finkitusseks saatnud; temma on sedda kolkotrullitud Nidingri herra kätte saatnud, ja tedda pallunud, et ta sedda lassels ühhe talli kallatud rami sisse panda, ja selle eest

„murretseda, et se pühha joulo laupäwa öhta
 „wistist meie lätte saaks. Se pilt peab üks
 „penike meistre töö ollema, kirjotab Ridingri
 „herra. Anton on ommeti üks au wäärt pois;
 „ma allaksin lohhe temmale ümber laela.“

Katrina! hüdis emmand nüüd, to ommeti
 selle ausa mehhele, senni kui söök walmis saab,
 üks klaas jodawad wina. Se saab temmale
 hea ollema; sest oues on jo wägga hirmus
 kül. Se mees wottis wina tännoga wasta,
 agga tännas öhto sögi eest; sest temmal ollid,
 ütles ta, Tuhhaorrus suggulassed, ja ta tahtis
 nende jures laupäwa pühha öhtud ja ka
 pühha kallist päwa pidada. Hea kül! ütles
 isfand, käskis mehhel wina wälja jua, andis
 temmale rohket jalla waewa ja laskis tedda
 minnema.

Nüüd, ütles isfand, istuge kil minno ümber
 ringi! Sija Ridingri herra kirja sisse on ka
 weel üks kirri Antoni käest sisse pandud; sedda
 ma tahhan teile etteluggeda. Lowisa ütles:
 Ma tahhan agga enne weel ühhe kündla tua.
 Jah, ütles isfand, siis mul on parrem sedda
 kirja luggeda. Agga rutta! Lowisa toi künde
 lega tuld ühhe puhta wassise lühtri peäl. Kil
 istusid jo walmis ümber ringi. Isfand lugges:

„Rige armsamad, parremad wannemad
 beksesed ja wend! Siin sate ühhe joulo
 kinkitusse, ühhe pilti, mis ma sure holega
 ollen malinud. Se pilt tähhentab sedda ueste
 sündinud Dnnisteggijat söime sees. Mitto

kunsti-meest tõentasid minnule, et se pilt mul on heaste korda läinud. Minna sowin, et se teile pole ni paljo rõmo teeks, kui minnule se Jesusse söime pilt teggi, siis kui ma esimest korda teie majasse astusin. Tõeste saaks teil siis suur rõõm ollema."

"Oh, et ma isse selle piltiga woiksin ühhes teie jure reisida, ja isse sedda teie kätte anda. Siin on kül üks wägga kallis ma! Nüüd, Rowembri kuul, kui ma sedda kirjotan, on wist jo teie jures ammogi talwe, ja teie kattus ja need männid ja tammed ümber ringi, õhka wad omma lumme koorma al; agga siin õitsewad Sidroni ja Pomerantsi puud weel omma lummi walge õite ja kuld-kollaste õuntega. Siiski iggatsen ma sellegi pärrast teie üksikko majasse ahjo suu ette taggasi, kus ma need kige õnnelikumad tunnid omma ello aeges ollen ellanud."

"Teie armo pean ma selle eest tännama, et ma nüüd Italia maa soja taewa al woin ellada, et ma, kui ma selle nimme wäärt ollen, üks kunsti-meest ollen. Teie pilt Jesusse söimega lastele, ni pudulinne kui se ka on, wirrotas minno meelt essiteks maalmeistriks. Ikka seisab se mul weel filmi ees, ja mis ma ka nüüd kalli kunsti asjadest näen, siiski ei sa ma ommei ennam ni kui se kord sest rõmustetud. Oh, need õnnelikud lapse põlwe aastad on need kige kallimad! Siis paistab meile kil

ni kui ülle kullatud, kui hommiko päwa paistes. Rahjo, et se aeg ni pea möda ruttab!"

"Nüüd, sel silma pillul, kui teie minno kirja loete ja minno malimist pilti peält wate, ollen ma wainus teie hulka. Ma mötlen weel ligutetud süddamega sedda, kui ma pool tülmetand teie üksikko rahholisse kattusse alla tullin, kuidas mind se hea emma soja sõgiga kosotas, kuidas teie mind ommaks lapses wasto wotsite, kuidas Kristjan, Katrina ja Lowisa omma joulo andid ni sõbbralikkult minnuga jäggasid. Oh armsam isä! minna annan teie ja omma armsa kasso emma käele tännoga suud. Minna aßkan omma öddebe ja wenna ümber kaela. Minna rõmustan ennast jo ette selle peäle, et ma teile monne aastakesse pärrast, mitte ennam ni kaugelt ja wainus, wait suust suhu woin üttelda, kuidas ma figest süddamest ollen — teie tännolik, teid süddamest armastaja Antton.

Roma linnas, sel 15^{net} Nowembril 1756."

Se on üks kirri, ütles isäand, ja pühkis omma filmi; mis meie ka selle poisi peäle olleme kullotand, se on fik weel wähhä. Minna pandsin ikka suurt lotust temma peäle, agga temma on weel paljo ülle selle. Millalgi polleks ma möttelnud, sesuggust rõmo temmast nähha. Siiski, ütles ta nüüd naertes, ma mötlen, et öhto söök otap meid. Pärrast sööki watame sedda pilti. "Oh, ei mitte! hüdsid fik ühhelt meelt, nüüd kohhe!" Se lähhäb meil sögi

ette! Iisfas Eowisa weel siina jure; ma tahhan agga rutto weel ühhe künde tua, et meie sedda pitli parreminne woime wadata.

Kristjan toi ühhe peitli ja hambri, ja teggi fasti lahti. „Oh mis illus! mis armas! mis saggused taewalikkud lomad! mis ütlematta illusad wärwid!“ hüdsid fit. Siis seadis isfand sedda pilti seina jure lauakesse peäle ja kats helledat wahha künalt siina kōrwale. Kitide jilmad watasid selle illusa pilti peäle. Emmand pandis waggaselt käd kokko ja ütles: Tõeste, parremad ei woi ennam nähha olla! Mo melest on, kui olles ma tõest Jesuse söime jures! Mis röömsaste, mis armsaste se jummalik laps meie peäle watab, ni kui tahhaks ta ilma tülles meid kiti terwitada. Kuida Maria, söime jures põlwile, ni armsaste ja armolikkult se lapse peäle watab, ja ühhe käega temma ümber aklab, sedda teist kät omma süggawest ligutetud südame peäle panneb, ja ülle selle armsa lapse kile selle waese lauta waesust ärra unnustap. Mis au wäärt se Josp seäl seisab ja waggaselt ristis kättega taewa pole ülles watab! Kuida neil karjastel nende ausus pallest wälja paistab; kuida allandlikkult ja waggaselt nemmad on põlwile mahha langenud! Sa need inglid illewel, mis taewalikkud illusad! Mis kerged ni kui lendaksid! Sa mis helle paistminne selle lapse ümber paistab, fit ümber ringi walgustab, ja ülle inglite walgusse paistab. Tõeste, kis ennast siin ülle Dnisteggija sün

dimisše ei rõmušta ja inglitega Jummalat ei tahha kita, sel on wist üks kiwvine südda.

Ni kaua olli isfand üfsi: filmi selle pilti peäle watanud, ilma et ühte sanna räkis. Wimaš ütles ta, ni kui unnešt ülles ärkades: Jah, sul on õigus! kui meil se pühha luggo, ni illusaste malitud ja rami sišje pantud, filmade ees on, siis teeb se ühte uut tundmatta ligutamist meie süddames. Ma tahhan ommei katšuda, kas ma teile saan üttelda, mis ma feik seäl peäl leian ja mis mo südda tunneb. Temma lütkas omma toli eddasi, istus nattu ke maad pilti ette, ni et sedda hea olli wadata, ja ütles siis:

„Nüüd tahhame, minno armsad lapsed, ommad silmad esfitels selle jummalikko lapse peäle sõime sišse pöörta! Meie ei tahha monni filmapill temma jummalikkust ollemisest weel ühtegi mõttelda; meie tahhame tedda esfitels ni kui üht innimesse last wadata: nõbder ja woimatu, waeste mähkmete sišse mähhitud on temma ühhe nattu este heinte ja ölgede peäl maas; agga se emma täis armo terwitab tedda rõõmsaste naertes, ja täis armo ja murret temma eest hoolt pidbada; ja se tru kasso: isša seisab ka ni sōbbralikkult seäl jures, wal mis omma tuggewama käge emma ja last kaitšma, omma tõteggewa käge mollemid toitma. Üks tru isša, üks emma täis armo ja üks laps, kis sedda tru armo, ni pea kui moisima akkab, tännolikkult kätte tassup; se

on kül siin ilmas se keige illusam wadata, ni et selle ülle wist inglid sawad römüstama. Reid armsad kolme — isä, emma ja last — on Summal nida ühte seädnud.

Oh minno lapsed, möttelge selle pärrast selle lapse söime jures: nida kui üks wäeti laps ollen ka minna üks ferd maas olnud, kuhho mind on pandud. Ma olleks piddand ärra nälgima, kui minno wannemad minno eest ei polleks ni armolikkult murret piddanud; — agga römo ja hea melega sai se piisfike küllalinne wasto woetud, ja keif olli temma tullemisse tarwis walmis walmistud. Mo emma mähkis mind mo eefimesse ride, se mähkme sisse, mis ta ehf isse olli keddranud, plekinud ja ömmel- nud. Kit temma mötte ja teggo ollid ööd ja päwad temma ainufe murre, et mulle ei pid- dand ühtegi puduma. Holega walwas ta minno kätli jures, kui minna maggafin; mitto ööd ei sanud temma maggada, armo pärrast minno wasto! Se tru isä jäggas temmaga murret, tööd tehjes mollemittele. Nida möttelge ja tännage Summalat, et temma teile head wan- nemad kinkis! Sest temma on se, kis armust teie wasto ommast ütlematta armust ühte ösfa teie emma süddamesse istutas, ja teie isäle ommast isälikkust melest ösfa jäggas ja tem- male sedda isä süddat andis. Agga ärge olge ka mitte tännamattad omma wannematte wasto. Üks poeg, ehf üks tüttar, kis sedda woifs ärra annustada, mis waewa emma temmaga näggi,

mis isä temma pärrast teggi, tedda toites, rietega kattes, kaswatades; se olleks siis ilma fige innimesse armota.

Laske meid uüüd, mo lapsed, kui jo olleme Mariat temma poja ja Josepiga watanud, ülles pühha inglite pole, kis üllewel lendawad, wadata, ja ka üks filmapilk nende ellajatte peäle lautas. Seäl saab meile innimeste ausus ja seisus öige selgeks. — Watage esfiteks weel üks kord selle pühha neitsi armsa pallese mis ni taewalik ilmsjüta täis ütlematta emma armo on! Watage kuidä se au wäärt Josep püsti seisab, kuidä ta täis waimo ja waggadust ommad filmad taewa pole üllestöstab! Watage seäl sedda önsad last, kelle palled ni röömsaste naerawad, kelle filmad kui tähhed paistawad! — Ja nüüd watage nende karwaste ellajatte peade peäle — härja ja eesli peäle. Mis rummalaste ja moistmatalt need siina peäle watawad! Kuidä neil su on pitkalt wälja ullatud, ja meile näitawad et nemmad agga söki otawat ja muud targemad ja parremad ei moistä, ei ka tea. Nemmad ei moistä naertagi! Oh, kis siin ei peaks näggema sest wahhest, et innimenne üks paljo ausam loom on? Lööste, innimenne on üks neist önsamist lomadest. Se fige rummalam innimenne jo panneks sedda pahhaks, kui temmale ütleks: sinna polle ühtegi parrem kui se härg, kis sinno abra weab, kui se esel kis sinno kottid westkile kannab — ja pärrast ärra mäddaneb. Ei, innimenne on

paljust ennam nende Jummalala pühha inglite sarnane, kis omma Lojat tundwad, ja ennast temma ülle rõmustawad, ja temmale tänno-
 kitust laulawad. Se innimenne on ka se ainus loom siin ilma peäl, kis sedda ka woib tehja. Olgo kül, et ta monnes tükkis ellajattega ühte lähhäb; siiski on ta ennam taewa inglite sarnane. Olgo kül, et ta nuttes ja kiskendates ilmale tulleb, et ta paljo kannatab, paljo waewa näeb, enne kui ta omma täit rammo kätte saab, et ta siis ühhe nattuksesse aja pärrast jälle kui üks lillekenne ärra närtfib, ja ni kui muudki lomad pärrast ärra mäddaneb — temma lihhalik ihho agga saab pörmuks. Temma sees on üks surrematta waim; temma on üks ingel nõdra lihha ja werre sees ellamas. Ni pea kui se forjus mahha langeb, on se ingel walmistud — kui agga se innimenne omma seädust siin ilma on täitnud ja Jummalala tahtmisse järrele ellanud.

Wägga heaste on ka se maalmeister ilma nende sure ellajateta weel ühte tallekest ja ühte korwi täit ounu sija malinud, neid woib ni kui selle uesti sündinud lapsse kinkitusseks pidada seäl söime jalge otsas. Innimessele on fik lomad siin ilma peäl allahetitlikud. Temma taldotab need kige kangedad ellajad, ja need peawad tedda tenima; temmale annab se lammas omma pima ja ommad willad; temmale annab maa omma kallisi wilja. Wähhä agga on Jummal innimest allamaks inglitest jätnud;

temma on innimest au ja kõrgusega kroninud, on tedda omma lodud asjade issandaks teinud ja kii temma jalge ette mahha pandnud.

Ka se koht, kus meie sedda last ja temma wannemid näeme, se waene söim ja se sant laut, polle mitte ilma tähhenduseta. Inni-
mestele polle mitte kunninglikko maja tarwis, siin ilma omma seadust täites. Temma woib ka kige waesemas saunas rahholiste ellada ja õnsaste ärra surra. Meie leiame lautas agga waesust ja pudust. Agga tössise õnne, kige õige au ja innimesse headusse tarwis, polle innimessele sammetid ei ka fidi, kulda ei ka hõbbemat tarwis. Dtskohhe ses kige suremas asjas polle Jummal innimeste wahhele wahhet teinud. Üks waene laut piddi nende kige püh, hamatte, kige ausamatte innimestele, kis maa peäl agga on ellanud, omajaks ollema.

Süski — minno lapsed, se mis ma nüüd ollen rākinud, on meile küll wägga rõmolik ja trööstlik. Se on agga selle luggo ilmlikkust illust. Sedda jummalikko ollemist, ja selle lapse jummalik seisus on se kige üllem asfi. Sest Jesus Kristus, selle kige kõrgema Jummalala innimesseks sanud poeg, on selle ilma fisse tulnud, neid innimesse, kis Jummalast ja om-
mast eesimessest seisusest ollid ärra tagganenud ja selle pärrast ollid hukka sanud, ärra lunnas-
tama. Temmas sai meile Jummalala suur inni-
meste armastus nähtawaks; temmas näggime meie Jummalat innimesse kombel. Temma

fai kül sures waesusse sündinud, olli kui laps söimes maas, polnud temmal ni palju siin ilmas omandust, kuhho ta olleks omma pead woinud panda, ja pididi ni kui üks kurjateggija risti külges surema. Siiski ilma tige ilmlikko abita, ilma rikkuseta ilma wäe wallata, on temma omma jummalikko tarkusse, armo ja sure wäe läbbi sedda maailma teiseks teinud: sedda innimesse suggo walgustanud, parrandanud, patto wäest ärra listunud — ja nida omma jummalikko ollemist töeks teinud. Selle peäle juhatab meid se pilt, ni kui se kogona pühha luggo.

Watage, ümber ringi on õ, paks pimmedus kattab sedda kohta; muud kui se walgus, mis sest jummalikkust lapsest wälja tullep, walgustab sedda omma paistimisega. Nida katsid Jeesusse sündimise ajal rummalusse ja pagana usso pimmedused sedda ilma; agga Jeesuses Kristusese on selle ilmale üks walgustanud, mis igga innimest walgustab, kis siia ilma peäle sünnib. Innimesed ollid patto ja kurja tö parrast hukka läinud, ja palju ollid omma jõlledusse polest nende ellajatte sarnased mis lautas; monned ollid ennast omma ülleannetussega weel ellajatte alla allandanud; agga Kristusese läbbi said kis, kis töeste tedda uskosid, parremaks innimesseks, pühhaks ja inglisk innimeste kombel ueste ümber mudutud. Ni rummalad ja pattused kui need innimesed ollid, ni armetud ollid nemmad ka. Agga

watage, mis õnsad on jo need innimesed, kis temma söime ümber seisawad ja temma sündimisest ennast rõmustawad! Maria, Jõsep ja need karjatsed on sedda ueste sündinud Dnnisteggijat watades kif omma ilmlikko hädda ärra unnustand. Temma, kis ilmale tuli, innimesi figest häddast ärra peästma, neile õiget rõmo ja jummalikko rahho taewast toma — teggi jo omma sündimisse jures sellega affatust. Selle ingli sannad hüüdwad weel ifka iggale innimessele: „Minna kulutan teile sured rõmo „sannused: teile on üks Dnnisteggija sündinud, se on Kristus, se Jõsand!“

Temma jure on iggal innimesel lubba astuda. Temma arwalt ennast esfitels waeste, rummala rahwale — neide karjastele, ka temma emma on waene, temma kasso: isä on üks ammeti-mees, kis omma ränga töga omma leiba tenib. Jo Jõsusse söime jures saab meile näidatud, et rikkus, ilmlif au ja ilmlif tarkus temma ees ühtegi ei mäksa. Temma tahhab agga innimesi ennese ümber koggoda, kis hea meelised on, ni kui Maria se pühha neitsid, ni kui Jõsep, se õiglane, ni kui need karjatsed, need waggad mehhed täis Jummalakartust ja õigust. Süski ei lüffa temma ka mitte neid patrusid taggasi, kis ommad pattud lahetsewad ja ennast tõeste parrandawad. Sedda tähendab jo selle jummalikko lapse nimmi. Selle pärrast kulutas se ingel Mariale sedda jummalikko kasko: „Temmale pead sa

"Jesüs nimme pannema." Selle pärrast uendas temma sedda käsko Josepile: "Jesüs, se on "Dnnisteggija, pead sa tedda nimmetama, sest temma saab omma rahwast pattust ärra "peästma." Se pattune innimesse suggo piddi temma rahwaks, ühhels pühhaks Summala rahwaks sama. Selle pärrast näeme Jesusse söime kohhas üllewel taewast lahti ollema. Temma tahtis innimestele sedda kinni tehtud taewast jälle lahti tehja, tahtis taewa riki maa peäle pohjandada, ja sedda wisi taewast ja maad ühhendada. Selle ülle römustawad Summala pühha inglit, õiskawad röömsaste, kõrget Summalat taewas kites ja sowitwad rahwale õnne ülle selle õnsusse, mis Kristus neile on walmistand.

Mis meile Jesusse söime jures on kulutadud, sedda on Jesus Kristus täitnud, ni paljo kui innimeste tiggedus ja umbusl ka selle wasto pandsid, et ni mitmelle temma sündiminne ja surreminne asjanda olli. Temma pohjandas ühte taewa riki maa peäle, ja temma töö kestab. Monned woidu mehhed pohjandawad wahhest ilma rikisi, agga need ei seisa kaua pärrast neid, ehk sawad weel nende ello aeges ärra pillatud. Jesusse riik üksi — se õige risti us — laggunes ikka laiemale wälja ja seisab tänna päwani. Terweni rikid alkasid temmassa uskuma ja kunningat ehhitasid ommad kronid temma ristiga. Pagganatte wannad hirmsad wisid, innimeste ohwrid ja muud nisuggosed

asjad, kaddosid maa peäl risti usso rifides ärra. Üks hulk templid ja kirrikuid tousid, kus sees sedda ainust Jummalat kumardakse ja Jummalatahtmist õppetakse. Arwamatta folid, waeste-majad ja többiste-majad said läbbi kristlikko armo walmistud. Kui palju lapsi, waesid ja wiggasid saaks ilma selle armo seadmisfeta rummalusfes, kurja tehjes ja häddas hukka sama. Miljonid innimesi on ülle omma pattude kahhetsemisse Kristusse peäle uskudes rahho leidnud, ja on temma läbbi ausaks rahwaks sanud. Ka weel nüüd, ni wägga kui umbust ja hukkatus woimust wottawad, ohkawad arwamatta palju süddamit temma pole, ja leidwad abbi häddas ja surmas temma käest. Weel ikka saab sedda Ewangeliumi, neid römo sannumid temmast, nende pagganatele kulutud, ja pagganate maad pörwad uskus temma pole, römustawad ülle Jummalatahtmist sanna ja parrandawad omma ello wisid: Selle pärrast on Jummalatahtmist sündimisse pääw ilma peäl se kige tähtsam pääw; wannal rahwal olli õigus selle päwaga uut aega affata arwama. Igga aasta arro peab meile mele tulletama, et Jesusse sündimisse pääw, ka kige innimestele nende walguisse ja õnsusse sündimisse pääw on, kis selle wasto agga ommad silmad ja süddamet lahti tewad. Laske meid siis, minno lapsed, sel õhtal ja homsel päwal ueste meie Önnisteggija alla heita ja temma pühha inglitega temmale ühhes kitust laulda.

Mi räkis issand; emmand ütles ligutetud südbamega: Jah, lapsed, sedda peame tegema! Se illus pilt, mis Anton meile satis, on kül se lige parrem joulo finkitus, mis Anton ehk ükski mu innimenne — ehk ka üks Würst — meile olleks woinud anda. Se wagga meel, mis kaga teie omma isä selletamist kulasite, on se lige parrem joulo pühhendamine mis kaga meie sedda pühha öhtud woinie pühhendada. Wottame siis önsust, mis Jummal meile läbbi selle ueste sündinud Snnisteggija on walmistand. Siis on Snnisteggija sündimisse pääw ka meie önsusse sündimisse pääw.

Kues peatük.

Wetsa hoitja issandale sündinud pahhad asjad.

Se au wäärt issand olli omma perrega pärrast Antoni ärraminne mitto aastaid waggaselt rahhos ellanud. Temma lapsed ollid sureks kaswanud; poeg olli tubli noor mees, tütreid illusod neitsid; kiti ollid heaste kaswatud ja laitmatta ello wisidega. Nega möda affas se hea issand ka jo wannadusse waewa tundma. Temma mötles selle peäle, omma ammetid poja kätte ärra anda. Iggal aastal tulli se würst monneks päwaks omma jahhi-losi peäle, Kaljonurka; sest jahhi peäl käimine olli temmal ta paljo tallitamisse pärrast melelahutamissels. Temma olli üks wagga söbralik würst; igga ühte omma allamatteft, ka sedda

fige allamad, kulas temma armolikkult ja rääkis temmaga sõbralikkult. Kui se würst nüüd jälle olli siina jahhi-losfi peäle tulnud, ja se jaht selle wanna metsa hoitja issanda metsas olli rohkeste andi andnud, läks se würst temma liggi, kopotas temmale rahholisese melega ölla peäle ja ütles:

„Roh, kuidas kässi käib, armas metsa hoitja?“

„Kus suur würst, ütles issand, nende
 „wanna ölgadele tahhab se igga päwane
 „waew lijaks miina; ma sowiks sedda nore,
 „matte hõlmade peäle weretada.“ „Roh, ütles
 „würst, omimeti omma pojale, selle Kristjanile
 „seäl? Temma on üks tubli lüt, ja mis weel
 „ennam mo mele järrele on, et ta üks hea
 „metsa-mees on. Need metsad on, ni kui
 „ma sedda ollen tähhele pannud, wägga heaste
 „hoitud. Teie woite kindlaste selle peäle lota,
 „et sedda tenistust ükski teine ei sa. Temma
 „woib ka ni kauaks teil abbiks olla. Siiski
 „ollaks se mulle armas, kui teie weel monni
 „aeg üllewatakside ja sedda metsa hoitja nimme
 „kannaksite. Ka need fige parremat nored
 „innimesed sawad pea üllemeelseks ja laisaks,
 „kui nende kae krae ärte üks kuld tresfikenne
 „pandasse. Se on minno ja teie kaswo, kui
 „teie weel üks tüf aega metsa hoitjaks jäte.“

Metsa hoitja issand tännas würsti temma armolikko lubbamisese eest, ja ütles siis: „Agga
 „selle jures on weel üks teine asfi. Minno
 „poeg woiks nüüd heaste abbiellosse miina —
 „selle kaddunud metsa hoitja Busfi tütreaga,

„se kaddunud olli minno söbber jo norest põl-
„west. Ilda aega on selle tüttarlapse emma
„ka ärra surnud, ja ta ei tea nüüd kus miina.
„Temma on waene — agga wägga wagga,
„tõteggija ja puhhas, armolinne ja moistlik.“

„Noh, hea kül, ütles würst, minna kidan
„sedda wägga, et üks tubli mees naist wottes
„ennam temma wiside ja ülespiddamisse, kui
„rahha ja warra peäle watab. Minna annan
„temmale rõmoga lubba naist wotta, lubban
„temmale weel metsa hoitja ammetid peäle
„kauba. Kül ma annan kohhe käsfo, et need
„kirjad walmis tehjaks.“

Se metsa hoitja poeg, kis kartes kaugelt
seisis tulli nüüd kui isä temmale märki andis
liggi, ja tännas sedda würsti.

Se naese wotminne sai jonele. Selle nore
waggase emmandaga tulli ka uus õn majasse;
rahho ja ühhelinne meel ellasid selle hea isända
kattusse al. Selle wanna hea mehhele sai weel
se õn, omma lapse lapsi ommas sülles nähja,
ja se wanna emmand sai ueste ni kui nores,
et ta nüüd omma lapse lapsi wois kanda ja
hoita. Nende tütreid ellasid selle nore emman-
daga ni kui õksesed. Kik ollid wägga õnnelikud.

Agga pea tulli selle õnnelikko maja peäle
üks suur pahhandus. Se affas ühhest wannast
asjast, sedda se isänd jo olli ammo ärra
unnustand. Se Kõrkja noor herra, kis enne
wanna isändaga tihti olli jahhi peäl käinud,
oli pea pärrast sedda ennesele sedda lubba

wotnud, üksi ilma isfanda lubbata metsas
 käija, ja kii, mis temmale agga filmade ette
 putus, ilma armota püüfiga mahha lasta.
 Se isfand leidis tedda metsas ja ütles: "Se
 "Inno lastminne on kangeste kelatud. Kui
 "teil, minno armas noor herra, lusti on jahhi
 "peäl käija, siis tulge ikka, ni kui tännini, minno
 "jure; minna wottan teid siis hea melega liggi,
 "ja näitan teile siis need fige parremad toh-
 "had, kus teie omma süddame tahmissa jär-
 "rele woite lasta. Agga sedda ma ei tohhi
 "lubbata, et teie omma meelt möda woite
 "selle metsa sees mis minno holeks on andud
 "tehja mis teie agga tahhate." Agga kis
 enne kui pärrast ikka ilma lubbata jahhi peäl
 käis, se olli se noor herra. Se isfand leidis
 tedda jälle, wottis temma püüsi ärra ja ütles:
 "Summal teab, et ma sedda hea melega ei te.
 "Agga ma pean. Käsfud on lowwad; minna
 "ei woi teisiti. Kui ma teid weel üks kord
 "leian, pean ma sedda ülles kaebama, ja siis —
 "ei sa teil head luggo tulles." Peäleegi läks
 se isfand selle wanna Kõrkja herra jure, ja
 pallus tedda, ommal norel herral jahhi peäl
 käitüsi ärra kelata. Se wanna isfa lastis
 muido ommal pojalt kül omma meelt möda
 ellada, agga se kord sai ta ommeti wägga
 pahhaks; sest temma kartis selle würsti wihha.
 Temma ei lubband paega ennast omma pä-
 ranbajaks panda, kui ta weel üks ainuke kord
 piddi jahhi peäle minnema; olgo siis, et wabhest

metſa hoitja iſſand tedda liggi wottaks. Agga ſe noor herra olli jo ſedda öppind, et iſſa ſannast luggo ei piddand. Pea pärrast ſedda kulis iſſand ühhe pauku, ruttas ſiinna ja leidis ſedda noort herrad ühhe mahha laſtud pöddra jures ſeiſmas. Siis kaebas iſſand ſedda ülles. Se wanna Körtja herra reisis iſſe wüſti jure ja pallus armo. Se wüſt ütles: „Seä, „duſte järrele peaks ſe noor herra tubhoneste „reiſima. Minna tahhan temmale kül andeks „anda; agga kui tedda weel üks ford leitakse, „fiis ma pannen tedda töeste ſiinna — ja ſedda „teie kül woite arwata, et ma fiis tedda enne- „ſele nouandjaks ehk muido au, ammeti peäle „tubhonest ennem ei wotta.“ Se aſi ſai ärra waigistud. Agga ſe noor Körtja herra kaſ watas tullist wihha ommas ſüddames ſelle auſa metſa hoitja waſto, ja põlles ommas wihhas, et kül mitto aastad ollid möda läinud, weel iſka ſedda temmale kätte makſta.

Zuhtus nüüd et ſe wüſt pea ärra ſurri; ſe rigi pärrandaja prints olli weel noor ja ſel korral reiſimas. Siis ſäedeti wörmündrite wallitsus ja ſeäl maal ſündisid monned uendaſ miſſed. Se noor Körtja herra, kis wägga rikkas olli, ſai omma ſuurtsuggo ſuggolaſte läbbi, üllemaks metſa hoitja herraks. Sure ſluga läks temma nüüd Kaljonurka loſſi ello, ma, ſellest olli üks oſſa temmale ello; aſſemeks antud. Temma olli nüüd ſelle hea metſa hoitja üllem, ja waewas ſedda head meeſt ütlematta.

Sel laitmisel polnud eennam otsagi. Se is-
sand ei sanud ühtegi temma mele järrele tehtud.

Se noor würst oüi jo ahtanud wallitsema.
Agga se üllem metsa hoitja Rõrkja herra, kis
wägga kawwal, libbe ja juttokas olli, moistis
ennast selle kige üllema metsa hoitja herra jures,
kis selle ue würsti jures sure au sees olli, wägga
armsaks tehja; nüüd olli ta selle hea isfanda
wasto weel üllemelelisjem ja ölam, kui enne.
„Teie ei kolba eennam metsa hoitjaks,“ ütles ta
üks kord temmale; „ma tahhan otsida, et üks
parrem mees selle hea metsa ülle saab.“ Issand
ültes: Hea melega annan ma omma ammetid
ära. Ma olleks sedda jo ammo teinud, kui se
õnnis würst sedda olleks järrele andnud. Siis
ommeti on mo poeg metsa hoitja. „Mis weel!“
ütles Rõrkja herra tiggedaste naertes. „Siis
minna peaks sest la middagist teadma.“ Se
isfand toetas würsti kirja peäle, kelle järrele
olli lubbatud temma pojale naist wotta. „Tühhi,
“ ütles Rõrkja herra, minua tean sedda kül.“
Temma moistis sedda targaste omma mele
järrele ärra selletada. „Se on, ütles temma,
“ üks lubbaminne hea üllespiddamisse eest;
“ mund ühtegi. Agga se pois ei maksu middagi.
“ Kül ma moistan üht parremad meest otsida.“

Se wanna, halli peaga isfand püdis asjata,
omma nutto wasto panda ja ütles: „Urge olge
mitte üllekohtolinne, aus üllem metsa hoitja
herra! Teie arwate et minna teid üks kord
ollen pahhandand, agga selle pärrast peaksit

teie ennast kahheword hoitma, minnule liga teggemast." "Mis, hüdis Rõrkja herra, ja ta filmad pollesid wihha pärrast; teie isse tulle- tate mulle omma häbbi tööd mele! Teie isse tulletate mulle mele, et teie minno ainuhest nore põllist lusti ärra rikkosite ja würsti jures minno peäle wassetasite. Teie ollete üks moist- matta, üks üllemelelinne mees. Algmishest jo polnud teil häbbi üllematte wasto, ja piddasite agga kerjajatega söbbrust. Dmmal pojäl last- site teie, ühte tüdrufud ilma ühhe koppikata, ühte paljast santi, naeseks wotta. Dmma kau- nist warrandust ollete teie selle kerjaja- poissi, selle Antõni peäle, ärra pillanud. Teie ei moist- nud omma heaga ümber käija, kuidas peaksite moistma woõra ommaga ja würsti kaswo cest heaste murret piddada? Winge, kasfige, teiega ei maksu middagi ette wotta. Minna mötlen et meil pea ennam ei sa üks teisega teggemist ollema ja et teie pea ennam ei tohhi minno filmade ette tulla."

Süis isjand läks. D, mötles ta koddo minnes, üllem metsa hoitja herra üttelgo, mis ta tahhab; minno metsad on fige parrema korra peäl. Temma ei woi, ni pahhane kui ta ka minno peäle on, mulle ühtegi tehja. Ma tahhan sedda wadata. Temma ei räkind ommadele koddo figest sellest ühtegi, mis Rõrkja herra temmale olli üttelnud, et ei tahtnud neid ilma asjata kurbastada.

Agga pea pärrast sedda, kui se wanna

isfand sai metsast taggast tulnud ja omma toli peäl hingamas istus, astus üks mees tuppa, ja andis temma kätte ühte kirja üllema metsa wallitsusse kohto poolt. Selle kirja siise olli kirjotud :

Se metsa hoitja Krünwalti isfand saab üllema kässo järrele, omma wannadusse pärrast ja et ammetis nõdder on, ommast ammetist lahti tehtud, ja temma jäggo metsa ni kauaks Waldenbruhhi metsa hoitja kätte antud, järrele wadata. Armo-palgast selle waewast wannaks sanud mehhele, ehk ühhest uest ammetist temma pojale polnud juttogi. Muud kui et weel olli kirjotud, et se lahti sanud metsa hoitja sest ajast sadik, kui se kirri temma kätte saab, ennam ei piddand tohtima, ühte sammo metsa astuda ehk ennast seäl püsfiga näidata, muido lubbati temma püs ärra wotta.

Se wanna isfand teggi sedda kirja lahti ja ehmatas wägga; temma käed wabbisesid, sedda kinni piddades. Siiski koggos temma ennast jälle, ja lugges omma rahwale sedda ette, need ollid kii toas igga üks omma tööd tegemas. Wanna emmand omma kahhe tütrega jäid ehmatates walgeks. Noor metsa hoitja punnetas wihha pärrast ülle Kõrkja herra tiggidusse. Noor emmand seisid tül aega ilma et sannagi räkis ja akkas siis, halledaste nutma. Temma lapsed, kis toas mängisid, ja näggid et emma nuttis, akkasid ka nutma. Ülleültse toufis kaebaminne. Muud kui agga wanna

au wäärt isfand seisis rahhoga nende keskel ja ütles: „Ärge unnustage mitte ärra, et wanna Jummal weel ellab. Sinna wanna emma, jätta esitels nutmist, ja öppetä meie laste ja lapse lastele Jummal peäle lotamist. Temma tahtmisse wasto ei woi pahhad innimesesed meile ühtegi tehja. Se katsminne tulleb temmast; se saab meile heaks tulles. Selle pärrast wotke süddat! Jummal on meie wäg, gew kaitfija. Temma ei lüffa meid ärra, kui ta kif ilm meid ärra lüffaks. Temma, se hea, se rikkas Issa saab meile, omma lastele ilka leiba andma. Laske meid temma peäle lodata ja kartmatta julged olla.

Siiski, ütles ta, ei tahha ma ühtegi katsmatta jätta, mis minna agga jätsan tehja. Na lähän homme pääw würsti jure; se on nisamma armolinne kui temma önnis isä. Temma saab mind kulama, et temmal kül wallitsemisse affatussel paljo tallitamist on. Temma on õiglane, ja ei sa sedda järrele andma, et üfs wanna teender kis omma würsti peäle neljakümne aasta truište ja ausaste on teninud, ilma asjata naise, laste ja lapse lastega pudusse ja nälja kätte peawad surema. Sinna, Kristjan, pead minnuga ühhes tulles. Meie woime jo mollemad ärra miina, ilma et tarwis on Rõrkja herra käest lubba palluda; meie lähäme jalla, sest sõitminne ollets meile nüüd kallis sel pudulissel ajal; ja posse ta muidugi tarwis. Need ridet mis meie pruime mahho,

wat kül meie jahhi taskute sisse. Affage agga peäle, et homme hommiko kif walmis on.

Wanna isfand olli teisel hommikul enne päwa ülles tousnud ja wirrotas omma poega ülles. Neg jääb mul iggawaks, walget odates, ütles temma; nüüd on kuwalge ja meile on kif teed teada. Lasse meid minnema affata! Wanna emmand pandis sedda rohelist, kuld- kraega kube illasaste kofko, ja mäsšis puhta linnasse rättiku sisse, et siis parrem olli sedda jahhi taslo panda. Katrina toi allus ridit ja te-roga. Noor emmand ja Lowisa walmis- tasid pruuksti ja töid sedda tuppa. Need piisikesed maggasid weel. — Ja millal sa siis arwat jälle taggasi tulla? küsšis wanna em- mand isfandalt. Sedda ma ei tea weel isfegi öiete, ütles temma; ei wist enne nädalat. Homme otsekohhe kahhe nädala pärrast on pühha joulo laupäwa öhta, ütles wanna em- mand; seruiks sa ommeti wist tullet? Andko Summal et homme nädala pärrast, ütles isfand. Olgo muido, kuidas tahhes, agga pühha joulo laupäwa öhtud tahhan ma teiega ühhes pidi- dada. „Summal andko et rõmus,“ ütles em- mand. Palluge se aeg, ütles isfand weel, ja lootke Summala peäle; temma saab teg- gema, et need asjad lähhawad ni kui tarwis on. — Kif saatsid neid kahte meest ukse ette, ja nemmad läksid sel külmal pimmedal Tet- sembri ku ööl, kus öige pimne ja koidust weel ühtegi nähha polnud, julgeste eddasi.

Kiis seäl majas ollid nüüd omma armsa reisimeeste, isseärranis wanna isä parrast murres. Esimesesl nädalal moistsid nemmad endid weel ikka trööstida; agga kui parrast sedda üks pääw teise järrele möda läks ja ilma tormisels läks, ja allati wihma saddas, siis jäid nemmad rahhotuks. Oh, ütlesid nemmad, sel Kristjanil, kis ommeti weel tuggew on, saab kül teggemist ollema, agga kuidä se waene isä läbbi saab? Kristjani kaks last jooksid igga silmapilk ukse ette, watama, kas isä ja wanna isä weel ei piddand tullesma.

Näida läksid esimesesse nädalä järrele weel terwet kahhelsa päwa neil kaebamisse ja murrega möda. Pealegi olli parrast nende ärra minnekil üks jägri pois Kõrkjä herra käest ühte kohto kirja tonud. Se emmand ei uskand mitte, sedda lahti tehja; agga ta kartis, et seäl pahhad sannumed sees ollid. Sest se jägri pois olli ka weel su sannaga pilkades naertes ütelnud: Se on hullus, et se wanna isä and omma nore tuisopea pojaga würssti liina jooksis. Üllem metjä hoitja herra on omma asja jures kindel. Nemmad ei sa seäl middagi tallitama, sawad agga häbbi ja teotamisega taggasi tullesma.

Kiis seäl majas pallusid igga pääw, et Jummal neid reisi-mehhi piddi würssti ette lastmasada, ja et se neid piddi armolikkult kuulma ja neid jälle önnelikkult koddosaatma. Kiis need lapsed pallusid ilma käskimatta nendega. —

Seitsmes peatük.

Kuida selle metsa hoitja isfanda käsji eddas-
pidi käib.

Kida kurbtuseses ellades joudis siis pühha
joulo laupäwa öhto kätte. Täanna läks aeg-
sašte pimmedaks. Sest koggona taewast katsid
mustad pilwed. Range tul ulgus läbbi tam-
mede ja männide ja köikudas neid metsas.
Lund ja wihma sabbas seggaminne, ja kattusse
rin jolsis ni kui oia, mis mäest alla jookseb.
Oh sa mo Summal, ütles wanna emmand,
kui ta tük aega aknest olli wälja watanud,
nemmad ei tulle weel mitte. Kui nemmad
täanna, pühha joulo laupäwa öhtul ei tulle,
siis on neile wiistist üks õnnetus juhtunud.
Minna kardan wägga. On se üks ilm, ni
et ei tahhaks koera ukse ette wälja ajada, ja
teed on sandit et kaelani woib siise waoda.
Oh, kui nemmad jälle koddoo olleksid, olgo siis
muido kif, ni kui ta on!

Temma teggi jälle akkent lahti, watas one
ja hüdis: Oh Summal tännatud, jubba tul-
lewad! Kif ruttasid ukse ette nendele wasto;
kif küsijid: Koh, kuida se luggo liinas läks?
Minna lotan, et meil weel kif saab heaks
minnema! ütles wanna isfand. Agga teie
ollate wist meie pärawst murrest olnud et meie
ni kawa ärra jäime. Agga ma polnud tee peäl
mitte õige terwe, ja ei joudnud ennani emale;
kui jälle parremaks sain, ollid need oiad ja

jõed seft paljo wihmast ni täis ajanut, et meie weel monni pääw piddime otama. Müüd Jummal tännatud, et jälle koddõ olleme. Temma astus tuppä, panni teised rided selga, ja istus omma toli peäle ahjo forwa soja. Wanna emmand toi ühhe poddeli jodawad wina, faks klaasi ja öli-lampiga tuld. Kosfotage ennast mollemad nattufesse, ütles temma, ja wallas klasi; se saab teile mollemille tarwis ollema. Toit saab pea walmis. Jah, ütles isfand, helleba lampi tulle jures ümber ringi wadates, se on ommeti hea, jälle koddõs olla, armsa ommade jures, kus kigel röömsad, söbralikkud palled nähja on.

Se noor metsa hoitja olli wahhe aeges omma emmandale sallamahti üttelnud: Oh, meie asfi polle ühtegi korräs; meie same wist omma tenistust ärra kaotama. Emmand ehmatas wägga, ja ütles tasfakeste sedda ka teistele. Wanna isfand näggi, kuida ühhe korräga fik nukrats jäid, ja ehmatand ja kartust täis ollid. Kas Kristjan on lorrifend? küsäs temma; no jah, mis seft enam jalgada. Teie fäte fik teada; agga ärge jäge mul wägga kurbaks. Meile on jo tänna öfel üks Önnisteggija sündinud; ülle selle sure römo peame ommad pissifessed ilmlikkud kurbtusfed ärra unnustama, ja ei pea nendega omma süddat ni wägga waewama.

Kui meie, ütles ta siis, õhto ilja würti kina joudsime, läfsin ma weel wanna metsa

Kohto herra Milleri jure. Temma on üks wägga
 ausa mees, mötlesin minna; temma olli wannal
 ajal minno üllem metsa hoitja herra ja ifka
 minno söbber. Need teised herrad, kis mind
 tundsid, on kii ärra surnud ehk ammetist lahti.
 Et ka temmagi kül on wannadusse pärrast talli-
 tamisest taggasi tommand, siiski woib ta mulle
 kige parremad nou anda. Ni ma mötlesin,
 Se ausa mees wottis mind ka kül süddamelikkult
 wasto. Ma räkisin temmale omma asja. Tem-
 ma ütles: Körtja herra on teile kül üks pahhä
 waenlane; temmal on siin wäggewad söbbrad.
 Temma tahhab teie ammetid ühhe nore inni-
 messese, kis temma toa pois olli, anda, ja sadab
 sija teist ja teie pojast need kige pahhemad san-
 numed. Minna kardan wägga, temma saab
 woitu, ja wottab selle hea Kristjani käest isä
 leiwa pallukest ärra. Oh, ütlesin minna, egga
 se ommeti ni kaugele ei sa! Mul on nou, isse
 würsti jure miinna. Tehke sedda, ütles wanna
 metsa kohto herra. Minna tullen teiega liggi.
 Siiski polle teie nüüd öigel ajal tulnud, sest
 würstil on paljo teggemist. Ei tea kas sate
 temma ette. Ka peate weel kige üllema metsa
 hoitja herra ja metsa kohto herrade jure min-
 nema. Agga ma kardan, et teid seäl heaste
 wasto ei woeta. Körtja herra on neid kii
 söggebaks teinud. Minna leidsin ka et wanna
 metsa kohto herra olli öigust räkinnud. Ma
 käisin mouda wasto meelt käiki. Kige üllem
 metsa hoitja herra olli ma wasto külma ja satis

mind pea ärra. Teised herrad ei teinud minnuga palju parremad; ma näggin agga nende pahhased palled ja kuulsin monned waljud fannad. Agga wüürsti jure ei sanud ma, et tige üllem metsa hoitja herra otsekohhe temma jures olli, foggoniste ettegi lastud. Se tige üllem metsa hoitja herra moistis minno ja Kristjani peäle wägga kawwalaste walletada. Minna ei tahha sedda teile parreminne jutustada, liategi pudub se asjadeesse, kellest teie ühtegid ei moista. Keik mis meil weel lota on, on üks järrelefulaminne; agga karta on, et sedda sesugguste holeks antakse, kelle käest meil palju head polle odata. Siiski, need juttud tewad meid wägga kurbaks, ja tänna öhto peaksid kit risttiinnimesed rõõmsad ollema. Se on jo se pühha joulo laupäwa öhto; laste meid meie Snnisteggija sündimisse peäle wadata, se saab wist meie kurba meelt rõmustama.

Temma töstis onnad filmad selle Jesusse sündimisse pilti peäle, mis Anton üks kord olli saatnud. Se rippus toas seal kohhas, kus enne pegel olli rippunud, ja olli, et ei piddand wigga sama, ühhe ridega kinnikaetud. Wanna isfanda lapse lapsed, kaks armsad lapsokest, Prants ja Klara, ollid jo mitto nädalad pühha joulo laupäwa öhto peäle rõmustand. Nemmaid kargasid ülles, kui watasid onnad filmad ja ollid rõõmsa näoga. Wanna emma, ütles piisike Prants, wotta se rie pilti peält ärra ja panne, ni kui minnewal aastal, tünled pollema, et

sedda woip heaste nähja. Ja sinna, wanna
 isja, ütles se piisike Klara, to sa omma kannel,
 ja meie tehame ommad joulo laulud laulda,
 mis emma meile õppetäs. Hea kül, ütles
 isfand, laulame üks joulo laul. Siiski, üttelge
 enne, weel, kas polle ühtegi, sel ajal kui meie
 ärraollime, isseärranist sündinud? Ei, ütles
 wanna emmand; muud kui parrako, kohhe pär-
 rast teie ärraminemist, todi jälle üks firri fige-
 üllema metsahoitja herra käest. Mis se kül
 peaks ollema? Temma andis sedda kirja lahti,
 teggematta isfanda kätte. Se teggi sedda lahti
 — jäi walges kui lummi — tõstis filmad taewa
 pole ja ütles: „Nüüd, Isfand, sinno tahtminne
 sündko!“ Kif watasid ehmatand odates temma
 peäle. Mis se on siis? küsis wanna emma.
 „Meie peame siit majast wälja minnema,“
 ütles temma, „ja meie olleks jo pidand ärra-
 ollemagi. Kigeüllem metsahoitja herra annab
 selle kirja sees käsko, et se metsahoitja maja
 ildaminni joulo laupäwa õhtuni peaks tühhi
 ja puhhas ollema, et uus metsahoitja woib
 joulo pühhadeks sisse tulla. Temma ähwardab,
 kui meie tedda ei peaks kulama, meid kohto-
 tendretega lasta ärraajada. — Se on mul-
 imme, et need weel siin polle; meil on igga
 filmapill karta, et need meid majast wälja
 wiskawad.“ Oh Summal! hüdis noor em-
 mand, nüüd sel pimmedal hirmsal ööl! Kas
 tulete, kuidas lange tuul oues ullub? Kuida
 wihma sajab? Kus meie tule ja wihma warjo

leiamel! Ta langes istme peäle ja affas ümber
 omma kahhe lapse kaela. Armas Summal,
 Ohkas temma, oh hallasta Sinna nende ilmsüta
 laste peäle! Kristijan seisib käed ristis wait
 temma ees, ja watas temma ja omma laste
 peäle nuttuste filmadega.

Oh sa mo Summal, ütles wanna emma
 nuttes ja käsji murdes, meie wanna p~~un~~ade
 sees nüüd weel laste ja lapse lastega siit majast
 ärra ajada, kus ma sündinud ollen, kus mo
 isä ja wanna isä elasid — oh se on hirmus!
 Armas Summal, lasse mind siin majas, kus
 ma sündisin, ka ärra surra.

Katrina nuttis waggaselt; Lowisa seisib
 wärrisetes ja wabbisetes seäl, ni kui üks tal,
 kedda ärratappa wiakse. Agga wanna isäand
 omma au wäärt pallega, ötsaga ja halli karwa-
 dega, watis kawa wait ülles taewa pole ja
 ütles siis rahholiste kindla melega: Sah minno
 armsad lapsed, nida se on, et peame siit majast
 ärraminnema. Minna ei tea ühtegi innimest,
 kis meid keik ühhe korraga omma majasse wasto
 woiks wotta. Meie same nüüd kül üks teisest
 ärra lahitud. Minna kül mötlesin, teie keskel
 ommad wannad päwad ellada — mötlesin, teie
 fate, nida kui teie nüüd minno ümber seisate, siin
 majas ka üks lord minno surma woete ümber
 seisma. Agga Summalal olli teine nou — laste
 weid temma pühha tahtmist wasto wotta. Siis
 watas omma lapse laste peäle ja ütles weel:
 meie süddamed nuttawad, kui meie nende

lapsokeste nutto watame. Summalal on üks weel armolikkum südda meie wasto. Kui ta ühte ni rasked koormad meie peäle panneb, siis sünnib se wist temma fige targema nou järrele. Ka sedda hädda saab ta meile heaks pööрма. Kui nüüd jo hädda on fige suremaks läinud, peab ta jälle parrem põlli tullesma. Wanna rahwas ütlewad meile küi mis nemmad on isse tõeste näinud, et: mis armsam laps, sedda kibbedam wits. — Meie olleme siin toas paljo pühha joulo laupäwa õhtuid rõmus ellanud, laske meid siis ka sedda ühte murrelikko õhtud Summala käest hea melega wasto wotta.

Sul on õigus, armas mees, ütles wanna emmand; jättame kif Summala hõleks ja jäme ses sures häddas kindlaks. Oh, ma küi tihti mõtlesin sedda, kuidas siis Maria melest piddi ollema, kui temma lautas piddi omaja pidbama, ja peälegi weel, kui ta pea pärrast sedda, omma ello, asset piddi pimmedal õöl mahha jätma — ja ni kui meiegi nüüd — omma jummalikko lapsesega ärraminnema ühte teisele male. Oh, ni suur kui temma ust, temma lotus olli, siiski ma mõtlen, et temmale, kui ka mitte ta enese pärrast, siis ommeti ta jummalikko lapses pärrast, wessi sai filma tullesma. Minna tean, mis emma südda tunneb! Temma hädda sai wist temma süddat läbbi leikama. Agga innimenne ilma peäl peab sesuggust hädda katsma. Agga sesamma, kis Mariale, seäl waeses lautas ja temma murrelikko pöggemisse tee peäl, tröstitjad

ja aitajad inglid satis, se ei sa ka meid ilma tröös,
tita jätma. Temma saab õigel ajal abbi saatma.

Süis koppotati ühhe korraga ukse peäle.
„Nüüd tullesad,“ ütles wanna isсанд, „ja
ajawad meid siit toast ärra.“ Kristjan kargas
ülles, watas omma püüsi peäle ja ütles:
„Sedda nemmad ei tohhi, minno kallid wanne,
„mad, minno armsad naist, minno lapsi, minno
„õbdesi majast wälja wiskada. Se essimenne,
„kis kät neide külge panney, sedda — — “

„D ei, ei, mo poeg,“ ütles wanna isсанд,
„ärra üttele sedda hirmsad sanna, mis sul teie
„peäl on, mitte ommast suust wälja. Ühtegi
„wastopannemist, ühtegi üllekohtust wastoakka-
„mist! Summal on meie ja nende ülle. Temma
„on meie abbi ja meie warjokoht, kui meie pal-
„wed ja juttud nende meeste wasto, kis meid
„tullesad ärraajama, ühtegi ei aita süis lähhä,
„me wastopannematta siit majast wälja ja poe-
„me ni kauaks, kui õ saab möda läinud, sinna
„metsa kopa süsse, kus meie jahhi peäl tihti pah-
„ha ilma eest warjo leidfime. Oh, ütles temma,
„toli peält üllestoustes, ma näeks, et teie igga
„üks minno wanna, palju hädda näinud meh-
„hega woiksite üttelda:

„Mo eest murret sain kül nähja,
„Eas' nüüd Summal kif tehja,
„Kui maa, taewas, põrmuks saakfi,
„Temma mind weel ülles peakfi;
„Summal! kui mul jääb so arm,
„Miks sind kardan? hädda surm.“

Kahheksas peatük.

Kogematta küllaline.

Wahhe ajal koppotati jälle, ja weel low-
weminne kui enne. „Minne, Kristjan,“ ütles
wanna isand, „ja te üks lahti.“ Kristjan läks.
Silmapiilk pärrast sedda astus üks illus, uhle
Saks, sedda nemmad ei tundnud, ühhe tumme,
rohholisse mantliga ja karwase mütsiga, utsest
sisse. „Se on se uus metsahoitja!“ mõtles igga
üks ehmatand süddamega. Agga se woõras
näggi ka isse ehmatand wälja, punnaseks nutte-
tuid filmi ja hirmo pärrast walgetis jänud palle-
sid nähjes. Temma wottis mütsi peast ärra,
seisis mõnni filmapiilk paigal ja ütles: „Eks
teie tunne mind ennam?“ Dh Zummal, hüdis
Lowisa, se on jo Anton! Katrina ütles:
Anton! kas tõeste? Mis teie mele tulleb, ütles
wanna emmand; se Saks seäl on jo paljo surem
ja tuggewam kui Anton. „Tõeste, temma on,
ütles Kristjan, se on Anton! - Ütle Zummala
pärrast, wend, kuidas sa seia said? Minna
mõtlesin sind Roma liinas ollema, monni sad-
da pennikoormad maad siit!“ Wanna isä õrus
omma filmi, ni kui polleks neid uskunud, astus
tasfa liggimale, ja ruttas siis laiale kättega
Antoni wasto, akkas temma ümber ja ei sanud
muud ühtegi üttelda, kui: „Dh mo poeg
Anton!“ Nemmad piddasid kaua aega südda-
melikkult teine teist ümber kaela. Siis terwitas
Anton omma au wäärt kasso, enma omma

õeksid, Kristjani, Katrinat ja Lovisat, täis süddamelikko rõmo neid jälle nähjes. Ka sedda noort emmandat ja temma lapsi, tedda ta esimest korda näggi, terwitas temma sure rõmoga dige süddamelikkult. Ni murrest kui kii weel monne filmapilko eest ollid, ni wägga rõõmsaks said nüüd kii. Se koggematta rõõm olli kii kurbtust ärraajanud, ni kui päike ülestoustes õ pimmedust ärraajab.

Nüüd affas wanna emma ütles: Oh Anton, sinna leiad meid wägga murrelikko korra peäl. Sinna jo näggid weel meie nutto, kui sa tuppä tullid. Oh, lasse ennesele ommeti meie hädda juttustada. Minna tean kii, ütles Anton; agga olge otsani rahho, armsamad wannemad, sest teie asjad on fige parrema korra peäl. Minna tullen praego Würsti jurest. Temma lasseb teile, armsam isä, söbralikkult paljo terwist üttelda.

Minulle? hüdis wanna isä. Kuida sa Würsti jure said? Sedda ei moista minna mitte. Tõeste, minna kardan, et se kii on agga üks õnnelik unnenäggo.

Ei, ütles Anton, polle se unnenäggo, waid tõsine tõe. Istuge omma toli peäle, armas isä, ja teie armas emma, wotke ennesele sia asset, ja laske ennestele kii selgeste üllebrätida. Temma panni omma mantlid ärra ja toi üks paar istmed liggi. Need rõmustud kasso wannemad wotsid tedda enneste wahhele. Kii teised seisid ümber ringi ja watasid imneks pannes ja odates temma peäle. — Anton juttustas:

Meie tännine armolik Würst olli, ni kui teie isse teate, weel ilda aja eest, kui ta Prints olli, Stalia maal. Seäl said siis üks furd Roma liinas nende noorte kunsti meeste malitud piltid ülesseätud watamissele. Temma läks siina, ja nende hulga piltide hulgast olli üks isseärre, nis wägga temma mele järrele. Temmale üteldi, üks noor maalmeister temma rigist, Anton Kroner nimmega, on sedda malinud. Se Prints laskis mind kutsuda, kitis mind, ja olli minno wasto wägga armolik. Temma küsis minnult, mis ma selle pilti eest pididin küsima, ja maasis mulle omma würstlikko helde süddame järrele paljo ennam, kui minna ollin küsind. Kui ta nüüd need kuulsamad piltid Roma liinas tahtis läbbi wadata, siis ma pididin temmaga ühhes minnema, tohtisin temma korwas tõldas istuda, ja pididin ka weel monni furd temma jures söma. Nüüd said roma liinas monned kallid wannad piltid, müa wälja palkutud. Prints söitis minnuga siina neid watama. Temma küsis nende piltide jures mis temma mele järrele ollid, ikka minnult nou, ja lubbas siis neid osta. Üks pääw olli nimmetud, millal need pidid ühhe awwalikko mümisse wiisl ärra müdud sama; agga se Prints ei woinud ennam ni kauaks jäda, sest temma pididi koddoo reisima, wallitsust wasto wotma. Temma andis siis minnule sedda tallitada, need piltid osta, ja selle eest murret pidbada, et need ka tõeste ja ilma rikumatta pidid temma kätte sama. Temma

ütles ka sedda üllemad hinda, mis ma nende piltide eest woiksin anda, ja ütles kust ma selle tarbeks piddin rahha sama. Se olli mulle wägga auuks ja olli mul nüüd wägga süddame peäl. Minna olin ka ni õnnelik, et ma need piltid paljo allamalt sain osta, kui temma mulle olli lubbanud nende eest maksta. Kui ma nüüd fik, mis ühhel maalmeistril Stalia maal wata misse wäärt olli, olin näinud, ja kui otsekohhe üks laew walmis olli ärrapurjetama, siis läksin ma lige nende piltidega laewa peäle. Ma sain ka omma kalli warrandussega jälle õnnelikult maise male. Seal ma siis palkasin piltide tarbes ühhed wanfred, ja et piltid ei piddand wigga sama, söitsin ma isse liggi, ni kaua kui selle wanfrega ühhes würsti liina joudsin. Minna ruttasin kohye würsti majasse ja lastsin ennesest teada anda. Würst olli agga louna sömast üllestousnud, ja olli nüüd omma firjotamisse lambris. Ma sain kohhe ette. „Noh, terwitan teid Saksamaale tullemast,“ ütles Würst minule wägga söbralikkult; „mis head teie minule siis Stalia maalt liggi tote?“ Need piltid, ütlesin minna, mis minna ausa sure Würsti kässo peäle ollen ostnud. Noh, ütles Würst, mitto tükki nendest? Need fik! ütlesin minna. Kik! hüdis Würst rõmustud, se on jo wägga hea. Temma andis kohhe kässo, et need piltid piddid sama wälja woetud ja ülles seädetud. Minna isse ka aitasin. Würst olli ommas lige suremas lustis. Sest temma polle üksi piltide

armastaja, waid temma tunneb ka nende hea-
dust. Minna andsin need piltide maksu eest
sanud paperid temma kätte. "Sedda rahha,
ütles temma, on jo üks hea hulf wäyhäm, kui
minna teile lubbasid." Minna ütlesin: Kus
Würst tahhaksite üttelda, kus ma sedda ülle
jänud rahha ärra annan. Oh, ütles temma
wägga ormolikkult, sest ei pea enam jutto
ollema. Minna ollen teile tänno wölga. Kui
teie minnuga rahho olete, siis ollen minna
sedda teiega weel enam. Siiski — teie olete
teed käimast wäsinud ja olete nüüd piltide
wäljawottes ennast weel enam wäsitand.
Teile on hingust tarwis. Temma andis käsko,
mulle ommas majas ühte tubba anda.

Kui ma õhta ommas toas istusin, tulli
äkkiselt mo mele, sedda wanna, metsakohto
herrad watama minna. Temma olli jo, ilma
selle würstita, se ainuke mees, sedda minna
seäl Würsti liinas tundsin, ja mul olli kül weel
mole, kuidas temma enne, kui ta alles üllem
metsakohtja herra olli, teid armas issa, tihti
watamas käis ja teiega söbrusjes ellas. Temma
küssis minnult, kuidas ma siia ollen tulnud.
Minna ütlesin sedda temmale. Teie tullete tige
õnnelikumal tunnil! ütles temma, ja affas
nüüd kohhe mulle juttustama, kuidas teie kässi,
mo armas issa, nüüd käib, ja kui paljo pah-
handust se Korkja herra teile on teinud, kuidas
teie sellepärast isse olete würsti liina tulnud,

ja tuida teie jälle, mõnni pääw enne minno tullemist, ilma et middagist õigust olleksite sanud, ollite ärraläinud. Ma tahtsin lohhe jälle Würsti jure miäna, agga Milleri herra ütles, se ei lähhä lorda. Homme hominiko peate paluma et isseärranis teid juttule lastas. Minna tullen teiega ühhes. Se asji on nüüd jo ette ni walmistud, et meil on head wastowotmist lota. Meid sai teisel hommikul pea ette lastud. Minna affasin lohhe teie pärrast räkima, ja räkisin sure holega. Minna räkisin tuida ma teie majasse ollen tulnud, ja mis head teie minnule ollete teinud. Minna räkisin tii selgeste. Milleri herra ütles mitto lordo: affage jo asja, affage asja! Würst naeratas agga ja ütles: Laste temmal: selle hea poja tänolik südda omma wanna kasso, wannematte wasto on wägga mo meelt möda. Küü meie pärrast kuleme mis sest peab wälja tulles. Minna affasin nüüd Rörkja herrast räkima ja ütlesin mispärrast temma teie wasto ni tigge on, ja et ta ni kui üks linno warras tuhkhonesse olleks sanud, kui õnnis Würst temmale polleks andeks andnud. Ei mitte ütles Milleri herra tössise melega minnule, teie unnustate ärra allandlikkult räkida. Würstid woiwad arwast ülleliga armolissed olla. Rörkja herra olli se lord weel üks noor innimenne ja sellepärrast woiks ilka üks andeksandminne sündida. Roh, eddasi, eddasi! ütles Würst minnule. Minna

näitasin temmale nüüd need kirjad, mis teie minnule, armas isä, Italia male kirjotasite. Ma otsisin neid jo õsel ommast laekast wälja. Seäl polle ka ühte ainukest, kus mitte armolikko Printsile, kis minnuga ühbel maal elläs, teie pollets süddamelikkult õnne sowinud. Se Würst ei luggend neid kohtasi üksi, mis minna temmale näitasin, waid, pärrast kui temma minno läest sure armoga sai lubba küsünd, lugges ta neid otsani läbbi. Noh, hea kül, ütles temma, nüüd tulles mul mele, et teie mulle jubba Italia maal sest tubli mehhest räkisite, üks mees, kis nida kirjotab ja ühte ni head poega kaswatas, se ei woi üks sant mees olla. Sellepärrast, ütlesin minna, peawad ka armolik suur Würst sedda Rörkja herrad nuhtlema, ja selle metsahoitja pojale temma isä ammetid andma. Milleri herra watas pahhasest minno peäle ja ütles: kas siis sedda wisi peab armolikko Würstiga räkima. Agga Würst ütles naertes: ni fermeste sedda kül ei sa, kui teie mõtlete, noor mees. Minna pean sedda Rörkja herrad ka esitels kulama. Temma andis Milleri herrale märki ja räkis tüel aega afne jures temmaga isseleskis. Selle järrele istus Milleri herra mahha ja kirjotas. Agga Würst ütles minnule: olge teie rahho, kül se saab õigeks sama.

Temma räkis nüüd, ni kaua kui Milleri herra kirjotas, minnuga piltitest. Minno õn-

mis isä, ütles temma, on minnule üks hea hulk neid järrele jätnud. Ma tahhaks hea melega teada, mis teie selle üle ütlete. Siiski peawad siä piltid jälle sama parrantetud. Sed, da tööd minna nüüd annan teile. Kas teie sedda tahhate ennese peäle wotta? Kige suurema rõmoga, ütlesin minna; agga mitte enne kui joulo pühhad möda on. Pühha joulo laupäwa öhtul ollen ma omma au wäärt kasso wannemid esimeste forda näinud; joulo laupäwa öhtul pean ma neid nüüd jälle näggema, pealegi weel et nemmad nüüd kurbtusses on, ja minna woin rõõmsad sannumed wija.

Se on õige ja lohus! ütles Würst. Täanno andmislele wannematte wasto tahhan ma hea melega järrele anda.

Milleri herra olli ni kaua kirjotamisega walmis sanud ja andis sedda lehte Würsti kätte. Würst kirjotas omma nimme alla. Üttelge minno poolt omma hea kasso isäle paljoterwid, ütles temma minnule, ja üttelge selle tubli, wanna mehhele, et temma peab ilma murreta ollema.

Agga mis julgeste teie ommeti selle Würstiga rääkiste, ütles wanna Milleri herra, kui ta mind minno tuppä olli saatnud. Minna kela sin teid ikka, agga teie ei pand, sedda täbbele. Koh, teie armo pärrast omma kasso wannematte wasto peab sedda teile andeks andma. Ka näen minna, et se õigem tee isä ka se

lühhem on. Minna küsisin nüüd Milleri herra käest, mis se Würst teemaga rätinud ja mis ta termal käskind kirjotada. Närrast suurt pallumist ütles ta mulle wimaks, Würst on üttelnud: „Pea olleks mind satetud üllikohhust teggema. Seäl on kirri walmis kus selle wanna metsahoitja assemele üks teine mees pididi sama pantud. Agga minna leidsin omi meti järrele mõtlemist selle jures ja polle, ni julgeste kui nemmad ka selle peäle lootfid, ommeti omma nimme weel mitte alla kirjotanud. Minna tahhan sedda asja nüüd weel öiete pohjani järrele kulata.“

Mis Milleri herra olli kirjotand, se olli üks käst Rörkja herra kätte; siina olli kirjotud: „Nusa armolime Würst on sure pahhandussega teada sanud, mis kolhamatta wiisi se Rörkja herra selle au wäärt metsahoitja Krünwalti isсандaga on ümber käinud; Rörkja berrale antakse selle kirja läbbi sedda fige kindlamat käsko, fenni kui tullewa aja peäle sedda wanna metsahoitjad omma pojaga ühhegi wiisi peäle mitte eksitata.“

Sedda käsko pididi Milleri herra ühhe kurveriga kohhe Rörkja herra kätte saatma. Se Würst olli weel üttelnud: „Minna tahhan hea melega, selle wanna ausa mehhele, ni pea kui woimalik, fergemat ello sata.“ Milleri herra satis teile paljo terwid ja käskis mul teile üttelda: se järrelekulamine, mis Würst

saab tallitama, saab wistist teie kaswuks olla, ma, ja teie poeg saab tõeste metsahoitja ammetid sama.

Se wanna isfand, ni kui ka kii teised, pühkistid ni kaua kui Anton rakis tihti omma filmi. Nüüd toufis isfand ülles, akkas Antoni ümber kaela, wottis sedda riet selle Jesusse sündimisse pilti peält ärra, watas tännades taewa pole ülles, ja hüdis: „nüüd laske meid nende inglitega ühhes tänno laulda: Nu olgo Summalale kõrges ja rahho maa peäl nende innimestele, kis hea süddame tahtmissesega on.“

Ühheksas peatük.

Joulo - pu.

Pärrast kui Anton omma jutto sai lõpetand, noudis ta armsaste omma armsa kasso, wannematte tertwise järrele. Temma olli kurbtussega tähhele pandnud, kuidas wägga pärrast temma ärraminne mist mollemad wannemad ollid wannanenud. Nende hallid pead ja kortsus palled täitsid temma filmad täis wet. Siiski ei pandnud ta sedda näggewaks, et ei tahtnud neid kurbastada. Ugga wägga panni ta imemeks, kuidas Kristjan, Katrina ja Lowisa nüüd ommas täies rammus õitsefid. Temma hüdis Kristjani lapsi nüüd mollemit sõbralikkult enese jure. „Minno Summal,“ ütles temma, „nida ruttab se aeg ärra! Sah, kahhelsateis,

tümne aasta eest ollid Kristjan, Katrina ja minna, lapsed ni kui need siin; Lowisa oli weel pissem. Nüüd on need lapsed meie asfemele astunud." Temma olli rõmus neid lapsi wadates. Agga, ütles temma, kas teie ommad joulou kinkitusjed ka jo ollete sanud? Oh, ei, ütles se pissike Prants. Se Körtja herra rikkus meile sedda nalja ärra; temma on öiete üks Herodes. Emma soitles tedda selle jutto ülle. Se pissike Klara ütles: Anton, sind on wist üks ingel sija saatnud. Agga kas sa meile ka ühte joulou kinkitust olled tonud? No muidogi, ütles temma, egga ma teid polle ärra unnustand; agga peate otama, fenni kui mo töld järrele tulleb. Seäl sees on kif. Lapsed jäid ka rahho.

Selle järrele todi öhto söök laua peäle. Agga ennam sai räkitud kui södud. Pärrast sömist tahtsid lapsed maggama. Teised kif jäid weel ühhes ülles. Nende armsa pissikestele, ütles Anton, peame homme hommiko ühte isse ärranist rõmo teggema. Meie peame neile üks joulou pu walmistama; sest ni kui monnes kohhas se söim, ni on monnes kohhas ka jälle joulou pu modis. Kristjan peab omma lastele armo pärrast waetwaks wotma, weel tänna ösel liggidalt metfäst ühte nort kusekest tua. Need tarwitused sedda puud wälja ehbitada, ollen minna ühhes tonud. Minna jätfin omma kutsari, kellel hobbojed jo ollid ärra

wäsiinud, Tuhhorgo mahha, ja ollen jalla teed ülle kige mäggede sija ruttanud; agga homme hommiko enne walged peab mo töld mo laeka ja teiste asjadega sija joudma.

Teisel hommikul, wägga warra, kui lapsed weel rahho ja maggusaaste maggasid, ollid jo sured innimesed majas kii sedda joulo puud üles seädmas ja walmistamas. Üks noor illus kusepu pakso rohheliste õkstega sai toa nurka akkente wahhele üles seädetud. Kui töld olli wälja kramitud, teggi Anton ühhe sure karpilahti, kus pea kii, mis lastele woib römo tehja, sisse olli pantud. Temma ripputas need piisikesed kinkitusjed — kallid ounad, kii suggust sukrust tehtud asjad, kännad korwikesjed täis sukrust tehtud mandlid, frantsid kunsilikko lilledest rosi ehk taewa karmu sinnise paeladega ehhitud, ja weel kii suggosed ilgawad mängi asjad pu õkste külge. Temma moistis kii wägga illusaaste seäda. Müüd wottis ka ühhe paritossinad piisikesi plek lampisi wälja, kuhho wahha olli sisse lastud. Temma ripputas neid otte wadates, ni et need sedda puud walgustasid, agga mitte pollema ei sütand, õkste külge. Kui kii walmis olli läksid Katrina ja Lowisa, neid lapsi ülesärratama. Agga nemmad ei tohhi enne tulla, ütles Anton, kui minna ollen lampid pollema sütand ja kui emma kutsub.

Kui lapsed joulo kinkitussest kuulsid, olli nell kohhe unni ärra kaddunud. Ei joutud

neid rutto kül ridisse panna. **Wimaks** hüdis emma: „nüüd tulge!“ Need lapsed kargasid ruttoga tuppa — agga jäid tulle walgussest ja nende asjade ilgamisest ütse kui söggestud äkkiselt seisma. Illo ja rõmo pärrast ülle selle koggematta illo ei sanud nemmad esfitels räkida. Nemmad watasid üksi-filmi lahtiste sudega selle immelikko pu-illo ja selle paistmist. Nende rohheliste õkste klantsiminne, nende lampide, mis seäl wahhel kui tahhed kargasid, nende punnaste ounte, kuld-kollaste pirnide, ja mu ilgawad asjade näggeminne olli nende melest kil üks moistmatta asfi. Nemmad ei teadnud mitte, kas se olli ilmsi woi unnenäggo. **Wimaks** hüdsid fures rõmus: „oh mis illus, oh mis armas.“ „Ühte nisuggust puud, ütles Prants, mis ni illus on ja talwel ni mitmesuggused wiljad kannab, polle meie metsas wist mitte leida.“ „Di, ütles Klara, sesuggused puud kas wawad agga Paradisis, ehk koggoniste taewas üksi. Eks polle tõssi, emma, Kristus se lapsokse on meile sedda puud saatnud?“ „Nida kui se siin on, kül mitte, ütles emma. Siiski on sedda Kristus, kis üks furd kui lapsokse söimes maggas ja nüüd taewas on, sedda rõmo teile walmistand. Gest kui temma pollets meile sündinud, siis ei teaks meie ühtegid joulo rõmuft ehk joulo finkitussest.“ „Hea kül, ütlesid need lapsed, meie tahhame tedda ka öiete armastada ja temma mele järrele ellada. Temma on jo

ni wägga hea, ja temma armastab jo ni wägga neid lapsi. Sesuggust rõmo, mis temma meile on teinud, polle weel ühhel innimesel ilma peäl olnud."

Wanna emma ütles: "se on küll tõssi, üks suur innimenne ei woi ennam sedda rõmo tunda, mis teie nüüd kui lapsed tunnete. Ilmsüta lapsed on need fige õnsamad lomad siin ilma peäl; nende rõõm on puhhas ja selge. Summal hoitko teid ilmsüta ja head!" "Oh, ütles temma teiste wasto, suurte innimeste rõõm saab wägga tihti häddast ja murrest, au ihaldamisest, rahha armastamisest, mu pahha himmodest, ja wahhest ka weel ommast pahhast süddame teadmissest wihaaks tehtud. Selle pärrast on se üks kallis, tõssine sanna mis meie jummalik Dnariisteggija ütleb: Kui teie pattust ei pöra ja ei sa ni kui need lapsõksed, siis ei sa teie mitte taewa riki sisse minnema."

Wanna isä ütles: selle joulo pu prüf on wägga mo mele järrele. Se on hea ja tarf nou meie wanna wannamil, et nemmad selle peäle mõtlefid, need kallid kristlikko rõmo pühhad mitme wiisi peäle lastele rõmo päwiks walmistada. Se lapselik rõõm teeb nendele need Issanda pühhad armsaks ja kalliks, ja walmistab nende süddamit, sest üllemast pühhade rõmusest, sest õnsusest, mis meile ligile on walmistud, osalisseks sama. Tännasest päwast peab siin majas igga joulo laupäwa

õhto nende armsa pissikestele üks joulo-pu haljendama. Kui se siis ka polle mitte ni uhkeste ehitud, kui se siin, siis ei sa se neile wähhäm römo teggema. Wähhä agga on tarwis, lastele römo tehjes; monned ounad, pitsid, üllekullatud pähkled on jo kül, kui parremad polle. Ei ükski wist sa sedda lijaks piddama, lastele üht ilmsüta tarwilikko römo tehja. Minna mötlen ka, et joulo-pu meile laste kaswatamisse jureks saab sureks kaswuks ollema, temma woib meid, wist kelata, tihti witsa prukimast. Lapsed, kis üks kord ühte joulo-puud on näinud, römustawad wist terve aasta selle peäle, ja sawad wist enneminne kuulma, kui nendele ütteldas: kui teie sanna ei tule, siis ei sa teie mitte joulo-puud! — kui witsa hirno kuleksid.

Reed wannemad ja wanna wannemad tänasid nüüd Antoni selle palju römo eest, mis temma nende lastele ja lapse lastele olli teinud. „Se on tühhi asji, ütles temma, se polle selle jotto wäärt. Agga ma pean teid palluma, et ka teie monda pissikest joulo finkitust minno käest mitte ärra ei põlga.“ Temma teggi nüüd laekast lahti, mis ühhes toa nurkas seisis. „Sedda laekast, ütles temma, ollete teie minule rohkeste täidetud reisi peäle ühhes andnud; nüüd on se õige ja kohhus, et teie sedda foggoniste tühjalt taggasi ei sa.“ Temma andis wanna emmandale kallid kassofad ja sidi riet.

„Se on jo hea laste kohhus, ütles temma, omma wanna wannemid külma talwe ajal sojas piddada.“ Selle nore emmandale ja kahhele neitsile andis temma rohelist sidi-riet kleitideks, sidi kaela rättifuid Mailandi maalt ja teisi naeste rahwa ehtid. Kristjanile sai üks kallis kahhe rauaga püs, selle laad olli Saksamaa pähklepust tehtud ja wägga kännaste hõbedaga wälja ehitedud. „Teie, armas isä, ütles Anton wanna isända wasto, ei pea nüüd mitte ennam jahhi peäle minnema; teie peate nüüd ommast surest waewast wälja puhkama. Teile on kinnitust ommal wannal eal tarwis. Se korw seäl on täis poddelid sest kige parremast jodawa winast Reini jõe ärest. Sa siin on üks peker selle tarwis.“ Anton andis temmale ühhe hõbbe pekri, mis sissest olli kangeste ülle kullatud. Wäljast poolt ollid ühhe tamme õkstest krantsi sees need sannad sisse kirjutud: „Minno armsa isä Wridrik Krünwaltille 1740 aastase joulo laupäwa mäletusfeks, on sedda 1758 aasta joulo laupäwa õhtul andnud, temma tännolik poeg Anton Kroner.“ Se wanna isä andis nuttes ümber Antoni kaela. Ugga Anton andis temmale weel ülle selle üks trul kuld-rahha. „Teie, armas isä, ütles temma, ollete paljo rahha minno peäle ärrakullotanud. Se olleks üllekohhus, kui teie teised lapsed ja lapselapsed peaksid sellepärast wähhäm sama.“ Se ausa

wanna mees panni immeks ja ei tahtnud jeeva kinkitus wasto wotta. Agga Anton ütles: „se polle suur kinkitus minno poolt. Se armolinne Würst on minnule ni rohkeste kinkinud, ja temma kinkitus teggi minnule kohhekorraft römo, et mul selle läbbi woimalikkus sai, teile ühte wanna wölga, mis ma muidogi millalgi ei joua ärra maksta, nattuge ärratasuda.“

Kif teised seäl ümber seisjad pandsid wägga immeks. Agga se wanna emmand ütles: „oh Anton, kuidas meie olleks sel joulo laupäwa öhtul, kui sa esimest korda meie majasse tullid, sedda woinud möttelda, et sa meile ükskord ühte ni röömsad joulo laupäwa öhtad piddid walmistama, ja armolisse Würsti jures meie eest räkimissega meid ni surest häddast ärrapeästma, ja meile kif, mis meie sinnule olleme teinud, ni rohkeste ärratasoma!“ „Sedda on Jummal teinud, ütles Anton. Temma satis mind teie majasse; et teid ja mind rohkeste õnnistaks. Temma nimmi olgo kidetud!“

„Siiski, ütles nüüd Anton, lubbage mulle nüüd, et ma kohhe ärrareisin.“ „Mis, kuidas, mikspärrast?“ hüüdsid kif immeks pannes. Agga temma ütles: „minna sõidan nüüd Riidingri herra jure. Ma lodan et ma seäl weel kirriko woin minna, ja omma kalli meistriile omma minneki läbbi foggematta römo tehja, ja tedda öhto ühhes sia tua. Siis tahhame seed teised pühhad, ja kif tehjed wanna aasta

päwad õige rõõmsaste ühhes koos lõppetada. „Kif ollid Antonid tõlda saatmas. Öhtul tulli Anton omma õppetaja, meistriga taggasi, ja seal wannas metsahoitja majas üfsikus metsas elasid nüüd neil päwil ni õnnelikud innimesed, kui neid agga wois maa peäl ellamas olla.

Mis Antoni eddaspiddisest elust weel olleks räkida, se on lühhidelt se: Antan pallus sedda wanna isfandad ja temma maja emmandad, et nemmad omma tüttre Lowisa temmale abbasaks lubbasid. Mollemad lubbasid sedda rõmoga. „Oh Lowisa, ütles wanna emmand, se kord, kui sa Antonile sedda ownafest joulofikitusseks andsid, ei mõttelud minna wist sedda et temma sind kui omma pruti üks kord pididi Altri ette wima.“ Need pulma-piddud ollid weel need õige rõõmsamad piddud, mis ellades seal metsahoitja majas ollid petud. Anton õstis ennesele ka würsti linnas ühhe maja, ja temmal olli kui ühhel targal maalmeistril ikka paljo malimist, ja temma ellas omma armsa Lowisaga õige rahholikkumad ello.

Tullewal kewwadel tulli se Würst foggemma omma jahhi-losfi peäle Kaljonurka, ja toi sedda wanna metsa-kohto Milleri herrad ja ühte woõra maa meest kis metsa asjades tatl olli ennesega ühhes. Ülem metsahoitja Körtja herra olli wägga ehmatand, ja ei lootnud sest armolikkust woõrussest ennesele paljo head tullemä. „Teie ollite ülle minno käs,

fude astunud, „ ütles Würst temmale. „ Minna olleks pea, teie walle firjade järrele, sedda wanna metsahoitjad ammetist lahti teinud, ja mötlesin jo, sedda uort metsahoitjad ühhe alla ma ammeti peäle seäda; agga sedda foggona, suggowõssa ni ilma armota majast wälja ajada, kui teie nou olli, se polnud millalgi minno tahtminne. — Siiski essiteks tahhame need metsad järrele wadata.”

Üllema metsahoitja herra jäggo metsa olli ühhe wägga santi korra peäl. „ Nende paperite peäl mis temma üllesandis, ütles Würst, olli kif wägga heaste. Seäl olli kif ni illusaste firjotud ja malitud, ni kui trükkitud. Agga metsas leian ma sedda teisiti. Monne kohha peäl on paljo ennam puid seisnud, kui rehningi peäl on üllesantud. Temma on mind petnud.” Kõrkja herra olli, ni kui se ta pärast ilmsiks sai, ühhe liggidalt raua sullatamisese wabriku peäle aeg ajalt monni tuhhat sülda puid ennam ärra andnud, ennam kui temma rehningi peäle üllesandis. Temma olli, et ta ni uhkeste kui üks Würst ellas, omma warrandust kif ärrapillanud, peälegi weel wõlga teinud ja omma Würsti head sallaja warrastand. Würst laskis tedda ammetist lahti, ja käs kis, temmal sedda lahjo ärra maksta. Se waene Kõrkja herra ellas näüd omma piisikesse moisa peäl wägga waesel wifil.

Selle wanna metsahoitja isfanda jaggu metsa leidis Würost kige parrema korra peäl. Temma tulli isse temma majasse, kitis selle wanna mehhele omma rahho ollemist, laskis ennese ette kil temma perret tulla ja räkis igga ühhega wägga söbralikkult. Enne kui ta omma halli runa selga istus, ledda üks ratso sullane olli ukse ees kinnipiddand, ütles ta Kristjanile : „Sinna olled nüüd metsahoitja ; olle ka eddas, piddi ommas ommetis ni tubli!“ „Teie, ütles Würost wanna isfanda wasto, ollete kül kaunis wanna ; agga ommeti weel kaua mitte se nödher wanna mees, ni kui Körtja herra teid ütles ollema. Teie ollete omma wannadusse pärrast weel kaunis tuggew ; minua ei woi teid ommast tenistussest weel mitte lahti lasta. Teie sate mind moistma, kui minna teile ütlen : Säge terweks, üllemmetsahoitja herra !

A. Umbliä.

